

Göteborgs Universitet
Institutionen för journalistik och masskommunikation (JMG)
Medie- och kommunikationsvetenskap

Vad hände efter Viskastrandsgymnasiet?

Examensarbete i Medie- och kommunikationsvetenskap, 15 hp., vt. -10

Louise Schoultz Eriksson, 890129-5546

Vårterminen 2010

Handledare: Jan Strid

Abstract

Titel	Vad hände efter Viskastrandsgymnasiet?
Författare	Louice Schoultz Eriksson
Uppdragsgivare	Viskastrandsgymnasiets medieprogram, Borås
Kurs	Examensarbete i medie- och kommunikationsvetenskap, Institutionen för journalistik- och masskommunikation vid Göteborgs Universitet
Termin	Vårterminen 2010
Handledare	Jan Strid
Sidantal	61, inklusive bilaga
Syfte	Syftet med denna studie är att kartlägga vad Viskastrandsgymnasiets medieprograms avgångselever från år 2003 arbetar med idag, för att se om deras arbetssituationer ser olika ut beroende på genus, etnicitet, klass och utbildningsgrad.
Metod	Kvantitativa telefonenkäter med Viskastrandsgymnasiets avgångselever från år 2003.
Material	30 telefonenkäter
Huvudresultat	Studien visar att de skillnader som funnits, gällande vad eleverna arbetar med i dag, oftare har ett samband med elevernas klassbakgrund och utbildningsgrad snarare än med deras kön eller etniska bakgrund. Det visade sig att nästan hälften av eleverna arbetade inom annat område än sin utbildning, 30 procent studerade, 20 procent arbetade inom mediebranschen och endast 3 procent, vilket motsvarar en person, var arbetslös.
Referensord	Genus, etnicitet, klass, medieutbildning, gymnasieutbildning, vidareutbildning, arbete, arbete efter skolan, uppväxt, svenskfödd, utlandsfödd, utbildningsgrad.

Executive summery

Denna studie är gjord på uppdrag av Viskastrandsgymnasiets medieprogram med syftet att kartlägga vad Viskastrandsgymnasiets medieprogramms avgångselever från år 2003 arbetar med idag, för att se om deras arbetssituationer ser olika ut beroende på genus, etnicitet, klass och utbildningsgrad. Bakgrunden till studien är att uppdragsgivaren, Viskastrandsgymnasiets medieprogram, vill veta vad deras gamla elever gör i dag och hur många som arbetar inom mediebranschen. Målgruppen för studien var de elever som tog studenten från Viskastrandsgymnasiet medieprogram år 2003 där antalet elever var 82 personer, men på grund av stora kontaktproblem är bortfallet stort, vilket innebär att denna studie endast representerar de 30 elever som medverkar.

I genomförandet av studien har jag använt mig av ett antal frågeställningar gällande vad eleverna arbetar med i dag och specifikt hur många som är inom branschen. Andra frågeställningar ämnade ta reda på hur många som vidareutbildat sig och inom vilka områden. Att ta reda på vad eleverna ansåg vara programmets styrkor och svagheter sågs också som viktig samt deras grad av nöjdhet med programmet och den användning de ansett sig haft av det. Slutligen söktes ett svar på om vidareutbildning ger eleverna en större chans till ett jobb inom mediebranschen samt om resultaten skiljer sig ur ett genus-, etnicitet- och klassperspektiv. I tolkandet av dessa resultat har jag använt mig av teorier kring genus, etnicitet, klass samt skola och utbildning.

För att söka svar till studien genomförde jag 30 telefonenkäter. P.g.a. stora kontaktproblem är bortfallet i studien stor; något som studien lidit illa av. Till följd av detta är studien inte generaliserbar, utan kan bara referera till de 30 elever som medverkar i studien.

Avslutad studie visade att alla de medverkande eleverna valt utbildning på grund av intresse för en eller flera av utbildningarna på programmet och att majoriteten av eleverna var mycket eller ganska nöjda med utbildningen. Eleverna i de olika klasserna var dock olika nöjd och de hade även delade åsikter om t.ex. undervisningen och utrustningen på programmet, men gemensamt för dem var att de var nöjda med den kompetens medieprogrammet gett dem gällande kunskaper om medier och samhället. De var också överrens om att en av medieprogrammets svagheter var den bristande allmänkunskap och den ouppnådda behörighet till vidareutbildningar som programmet gav.

Nästan hälften, knappt 47 procent, av eleverna arbetar inom annat ett område än sin utbildning och 20 procent av eleverna är inom branschen. 30 procent av eleverna studerar och endast 3 procent, vilket motsvarar en elev, är arbetslös. Det är fler kvinnor än män inom branschen, fler män inom annat område och jämnt fördelat mellan könen gällande de elever som studerar. Det är fler elever med bakgrund i högre

tjänstemannahem och företagarhus som arbetar inom branschen, jämfört med andelen elever från arbetarhus. Det visade sig också att 84 procent av de som arbetar inom branschen hade vidareutbildat sig på eftergymnasial nivå.

Mina rekommendationer till Viskastrandsgymnasiet är att överväga en förändring av upplägget på deras lektioner, då ett flertal av de tillfrågade eleverna ansåg att detta var en av skolans svagheter då det egna ansvaret blev allt för stort och utan ramar. Jag rekommenderar även skolan att överväga en uppdatering av den teknik de olika inriktningarna på skolan använder. Överlag var de flesta klasser och elever relativt nöjda med skolans utrustning, men resultatet skiljde sig mycket beroende på inriktningsklass. Jag vill även rekommendera skolan att fortsätta på samma spår gällande den sammanhållning som finns på skolan. Skolan har även stora styrkor i den sociala kompetens de förser eleverna med, samt att den kunskap de förmedlar kring medier och mediernas roll i samhället som, enligt eleverna, är mycket användbara.

För mer detaljerade uppgifter samt siffror hänvisar jag till kapitlet som behandlar empirin och resultatet längre fram i denna uppsats.

Innehållsförteckning

Inledning	6
Bakgrund	7
Medieprogrammets dåtid	7
Medieprogrammets nutid	7
Medieprogrammets framtid	8
Viskastrandsgymnasiet	9
Syfte och frågeställningar	13
Perspektiv i studien	14
Genus	14
Etnicitet	16
Klasskillnader	19
Undervisning och skola	20
Tidigare forskning	20
Problematisering	22
Metod	23
Val av metod	23
Urval av undersökningsgrupp	24
Utformning av enkäten	26
Genomförandet av enkäten	27
Bearbetning av data	28
Reliabilitet och validitet	28
Objektivitet	29
Generalisering	30
Empiri och analys	31
Slutsatser	51
Referenser	55
Bilagor	58

Inledning

Ungefär hälften av eleverna på medieprogrammet väljer utbildningen eftersom de vill arbeta inom media. Den resterande hälften väljer dock programmet utan målsättning och bara för att det verkar roligt (Jonsson och Örn, 2006).

Denna studie ämnar ta reda på vad Viskastrandsgymnasiet medieprograms avgångselever från år 2003 arbetar med i dag samt därefter ta reda på hur resultatet skiljer sig utifrån genus, etnicitet och klassperspektiv (ett mer utförligt syfte med tillhörande frågeställningar hittas på sidan 13). Dessa perspektiv är planerat utvalda då dessa faktorer påverkar barns, d.v.s. elevers, liv i form av utbildning och arbete, vilket i det längre loppet påverkar deras utveckling och liv.

Ungas val av gymnasieutbildning kan bero och påverkas av ett flertal faktorer, såsom planering inför ett framtida yrke, påverkan från familj och vänner, bristande betyg och intressen. Oavsett vad ska en utbildning ge vad den lovar i form av kunskap och erfarenheter inom sin utbildning och, i yrkesutbildningarnas fall, sitt målyrke.

Att arbeta inom och med media innebär ständig föränderlighet, vilket sätter krav på en flexibel utbildning, som i sin tur ställer krav på lärare och skola. Utbildningen är med andra ord under tryck, men förväntas ge eleverna kunskaper som de sedan ska kunna använda och praktisera. Det är därför av vikt och intresse att ta reda på hur det faktiskt har gått för 2003 års avgångselever från Viskastrandsgymnasiets medieprogram – vilken är deras sysselsättning?

Det har gått sju år sedan de tog studenten och de har därmed fått distans till sin gymnasieutbildning, vilken gett dem tid att reflektera över vad de anser att den gav dem. För några av eleverna kanske utbildningen på Viskastrandsgymnasiets medieprogram var det avgörande för dem i sitt yrkesliv, medan andra elever anser sig fått ut mindre av utbildningen. Med bakgrund i detta är det viktigt att ta reda på och kartlägga hur eleverna upplevt sin utbildning, något jag anser att de först kan reflektera över några år efter avslutad utbildning då de har erfarenheter av i vilken grad de haft användning av sin gymnasiekompetens.

Det är också av vikt att jag, som författare till denna uppsats, nämner och påpekar att jag själv varit elev vid den aktuella skolan, d.v.s. denna studies uppdragsgivare. Mitt intresse för denna studie är därför även personligt, inte endast vetenskapligt, och jag är mycket intresserad av att ta reda på hur de tidigare eleverna upplevt skolan och utbildningen.

Bakgrund

Medieprogrammets dåtid

I början av 1900-talet reformerades den svenska gymnasieskolan. Avsikten med reformen, d.v.s. förändring och utvecklingen, var att minska de skillnader som fanns mellan de teoretiska och de praktiska gymnasieutbildningarna. Alla utbildningar blev därmed treåriga och gav eleverna behörighet till fortsatta studier på eftergymnasial nivå. Det beslutades dessutom att alla utbildningar skulle innehålla kärnämnen, d.v.s. kurser som var gemensamma för alla utbildningar och låg som kärnan i den nya gymnasieutbildningen, t.ex. matematik, svenska, engelska och samhällskunskap. Samtidigt som man jämställde utbildningarna öppnades dock också fler möjligheter upp till grenar och olikheter inom gymnasieskolan (Börjesson, 2004).

Syftet med medieprogrammet var att förnya och uppdatera utbildningen om medier - gymnasieutbildningen skulle ge en passande utbildning för det breda medieområde som då gjorde entré. En snabb teknisk utveckling krävde mer av de gamla yrkesmännen och nya roller inom yrket tillkom. Fler förändringar på området förutsågs vilket ställde fler och högre krav på en utbildning med media i fokus. Även utanför mediebranschen var efterfrågan på en medieutbildning hög. Flera ungdomskultursforskare hade förstått vikten av medier i ungdomars liv och ansåg det viktigt att ha en utbildning som tillgodosåg detta ökade medieintresse (Skolverket, 1997).

Medieprogrammet jämfördes med tidigare yrkesutbildningar på området och ansågs ge både en bredare och en djupare kunskap kring medier, men utbildningen gav ingen färdig eller fullständig yrkeskompetens. Utbildningen skulle istället betraktas som en grund till ett medieyrke, som nåddes efter antingen vidare studier eller med hjälp av arbetslivserfarenhet (Skolverket, 1997).

Göran Persson, dåvarande skolministern, sade i en intervju att eleverna på medieprogrammet förmodligen skulle vara de starkast motiverade. Programmet fick dock redan i uppstartningsfasen kritik mot utbildningens genomförande samt dess kvalitet. Kritik riktades också mot utbildningens svaga satsningar på utrustning och programmets lärare som sades sakna kompetens. Medieprogrammet kom att beskrivas som en utbildning med bristande allmänbildning som inte gav eleverna fullständiga förberedelser inför vidare studier på högskolor och universitet (Skolverket, 1997).

Gällande Göran Perssons uttalande om att programmet skulle bli en linje för de högst motiverade eleverna kom kritik från eleverna själva som sade sig bli lidande av utbildningens lägre status då programmet lockade till sig skoltrötta och oengagerade elever snarare än högmotiverade. Medieprogrammet kom att kallas en "klipp-och-klistra-linje" (Skolverket, 1997).

Medieprogrammets nutid

Medieprogrammet har idag funnits i närmare 20 år och är ett av 17 nationella program som finns att välja på för elever som ska börja studera på gymnasiet. Alla gymnasieutbildningar pågår i 3 år och är indelade i kärnämnen, obligatoriska och valbara kurser, individuella val samt projektarbete (www.skolverket.se). Just

medieprogrammet varvar teoretisk och praktisk kunskap samt erbjuder eleverna 15 veckors arbetsförlagd utbildning (APU). Programmet har två nationella inriktningar där medieproduktion, en inriktning mot olika medietekniker såsom grafisk kommunikation, ljudmedier, foto, rörlig bild och foto, står bredvid tryckteknik som fokuserar på olika typer av tryckmetoder såsom datoriserade trycksystem. Utbildningen ger dock inte tillräckliga kunskaper för eleverna att gå direkt från gymnasiet till yrkeslivet, utan efter avslutad gymnasieutbildning på medieprogrammet finns istället möjligheter att fortsätta utbilda sig på högskola eller universitet (www.skolverket.se)

Eleverna ska under sin utbildning skapa sig förståelse för kommunikation, mediernas roll och förutsättningar i samhället, hur mediebudskap byggs upp samt hur det hänger samman med arbetet med medietekniken. Att använda och arbeta praktiskt med medieteknik är därför inte bara ett mål för utbildningen, utan också ett pedagogiskt hjälpmedel (www.skolverket.se).

Eftersom medier är till stor del beroende av teknik och den tekniska utvecklingen förutsätter utbildningen en bred kompetens, kunskap och förståelse för teknikens självklara del i medievärlden. Utbildningen tar även ett etiskt perspektiv och har en internationell anknytning då detta är utmärkande för medieområdet. Att kunna tillgodogöra sig och använda sig av text är centralt i utbildning och därför är språkliga färdigheter i svenska och engelska av stor vikt. På medieprogrammet används språk också som ett redskap för kommunikation, reflektion och lärande (www.skolverket.se).

Utbildningens kontakt med arbetslivet skapar en helhet i programmet och den arbetsplatsförlagda utbildningen ger eleverna en större förståelse för det yrke de utbildar och förbereder sig för. Genom arbetsförlagd utbildning ges eleverna möjlighet att testa på och lära kring de normer och krav som ställs på dem i arbetslivet och med hjälp av kärnämneskunskaper och karaktärsämnesutbildning utvecklas elever till den kompetens som efterfrågas i arbetslivet (www.skolverket.se).

Medieprogrammet är som tidigare nämnt inte någon klar yrkesutbildning. För att nå ett medieyrke krävs i regel fortsatta studier på eftergymnasial nivå, även om de elever som läst den trycktekniska delen oftare har större möjligheter att gå in i arbetslivet direkt efter utbildningen. Behovet av deras kompetens i form av offsettryckeri är nämligen stort (www.skolverket.se).

Det bör dock poängteras att utbildningen behandlar ständigt föränderliga områden. Varken medier eller kommunikation är statiskt. I takt med förändrade produktionsvillkor och metoder, ny teknik och nya yrkesroller måste ständigt den medieutbildade vara inställd och beredd på att vidareutbilda sig då nya krav ställs på yrket och dess yrkesmän- och kvinnor (www.skolverket.se).

Medieprogrammets framtid

Den svenska gymnasieskolan står nu inför stora förändringar. På förslag från regeringen ligger GY11 som innebär att en ny gymnasieskola startar hösten 2011. Enligt skolverket ska den nya gymnasieskolan vara en skola med fokusering på kvalité och kunskap som ska hjälpa fler elever att nå de uppsatta mål som finns i skolan. Kunskapen och kompetensen eleverna ska tillgodogöra sig skall även hjälpa dem att utvecklas som

aktivt deltagande personer i samhället. Skolan ska även uppmuntra till ett livslångt lärande och ett framtida arbetsliv (Skolverket, 2010).

Förändringarna i gymnasieskolan kommer bl.a. att innebära högre behörighetskrav för att komma in på utbildningarna, större skillnader mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program samt en ny betygskala (IG till MVG kommer att ersättas av A-F). Det kommer även att införas en yrkesexamen och en högskoleförberedande examen samt att utbildningarna överlag kommer att fokusera starkt på entreprenörskap (Skolverket, 2010).

Eleverna som studerat på ett yrkesprogram ska kunna gå från utbildning till arbetsliv utan vidareutbildning, och en elev från ett högskoleförberedande program ska ha alla de kvalitéer och kursbetyg som krävs för att ha en grundläggande högskolebehörighet. Som ett bevis på detta kommer eleverna att få genomföra ett gymnasiearbete (liknande projektarbete) som kommer fungera som ett intyg för att eleverna genomfört, fullföljt och är förberedda för det yrke de är utbildade för eller den utbildning de är behöriga till (Skolverket, 2010).

Medieprogrammet anses ha uppenbara problem med att vara ett yrkesförberedande program då skolorna i många fall misslyckas med att anordna arbetsplatsförlagd utbildning till sina elever. Programmet anses inte heller nå upp till de förväntningar som ställs på dess utbildning, då eleverna i många fall inte tycks ha tillräckliga kunskaper inom sitt målyrke – överlag är det få elever som efter utbildningen arbetar med ett av programmets målyrken. Men trots den dystra bilden av medieprogrammet, dess elever och dess målyrken är programmet mycket populärt. (www.skolverket.se).

För medieprogrammet specifikt kommer förändringarna innebära en nedläggning. Programmet som enskild gymnasielinje kommer inte längre att finnas, utan medieprogrammet kommer att integreras som en del av samhällsvetenskapsprogrammet, teknikprogrammet och estetiska programmet. Tryckteknik kommer att förflyttas till det industritekniska programmet (www.skolverket.se).

Viskastrandsgymnasiet

I Borås Stad finns fem kommunala gymnasieskolor varav Viskastrandsgymnasiet är den enda praktiskt arbetande och yrkesförberedande av dem. Utöver de kommunala skolorna finns ett flertal privata och fristående gymnasieskolor som även de arbetar praktiskt och yrkesförberedande. Viskastrandsgymnasiet är också den enda av de kommunala skolorna som utbildar inom media. Skolan har sin bakgrund i en tidigare grafisk linje på Almåsgymnasiet (numera en gymnasieskola med inriktning mot serviceyrken). Medieprogrammet startade hösten 1993, gjorde kort därefter en flytt till tillfälliga lokaler för att sedan flytta till det nybyggda Viskastrandsgymnasiet 1997 (Carlsson och Jageby, 1999).

På Viskastrandsgymnasiet finns åtta inriktningar: media, IT, bygg, fordon, el, snickeri och möbelteknik, plåtbearbetning och svetsning samt skärande bearbetning. Var och en av dessa inriktningar har därefter ytterligare inriktningar och inom just media finns ljud, text och journalistik, grafisk design, fotografi, video samt tryckteknik. Programmets inriktningar är dock inte fastsatta då de moduleras om utifrån efterfrågan i elevernas inriktningsval. Detta år, 2010, finns till exempel ingen ljudinriktning då inga elever valt det, jämfört med året 2005 då 30 elever valde inriktningen och extra ljudlärare fick anställas (Ellinge, muntlig information).

Medieprogrammets upplägg

Under elevernas första år på Viskastrandsgymnasiet läses en kurs i medieproduktion. Kursupplägget är uppbyggt som så att eleverna roterar i grupper om 30 personer för att under fem veckors tid testa på varje inriktning under en dag i veckan. Under denna dagen har eleverna endast kurskaraktäristiska arbetsuppgifter och detta görs för att underlätta inriktningsvalet för eleverna (ibid.).

I slutet av första året gör eleverna sina inriktningsval, och under andra året börjar de studera sin inriktning närmare. Tyngdpunkten i undervisningen läggs därefter på att arbeta utifrån en anpassning till sitt ämne och sin inriktning. Det läggs exempelvis mer undervisning på grafisk illustration, multimedia, prepress (tryck) samt övrig bildanpassad datorkunskap för de elever som läser grafisk design samt fotografi, eftersom dessa elever behöver dessa kunskaper för att kunna fungera tillfredsställande i arbetslivet. De elever som läser text och ljud får mer utbredda kunskaper inom journalistik, textkunskap samt får testa på att arbeta i redaktion. Gemensamt för alla de sex inriktningarna är dock att alla elever får lära sig att arbeta under en viss press, mot en deadline (ibid.).

Utöver valet av inriktning läser eleverna merparten av sina kärnämnen i årskurs ett. Även ämnen karaktäriserande för media i stort, såsom mediekunskap och datorkunskap läses i årskurs ett. I årskurs två har eleverna gjort sina inriktningsval och börjar därefter specialisera sig på dessa och karaktärsämnesundervisningen utökas till ungefär två dagar i veckan (utspridda eller sammansatta lektioner) och antalet kärnämneslektioner minskas ytterligare. Gemensamt för alla elever är dock ämnet mediekommunikation A (fortsättningskurs från mediekunskap som eleverna läser i årskurs 1).

Mediekommunikation B läses endast av texteleverna då de har ett projektinriktat arbete utöver sitt projektarbete i årskurs 3. Kursen mediekommunikation C har tagits fram av Skolverket, men finns inte schemalagt för någon klass och är inte heller möjligt att välja till på Viskastrandsgymnasiet (ibid.).

Under det tredje året läggs än mer tid på elevens karaktärsämne. Eleverna på ljudlinjen börjar sända radio med förberedande redaktionsarbete, texteleverna skriver artiklar och skapar tidningar och videoeleverna ansvarar för den årliga julkalendern i skolan.

Grafeleverna tar emot illustrationsuppdrag från företag i Borås och Sjuhärad, fotoeleverna arbetar i studios och tryckeleverna arbetar antingen ute på tryckerier, eller i skolans lokaler med uppdrag från olika företag (ibid.).

”Vi tar ditt yrke på allvar”

På Viskastrandsgymnasiet finns 123 lärare, varav 24 stycken arbetar på medieprogrammet med kärnämnesundervisning samt karaktäriserande medieundervisning. De lärare som undervisar i medieämnen såsom ljud, text, foto, graf, tryck och video har alla yrkeserfarenhet från dessa branscher och läraren i mediekunskap och mediekommunikation är utbildad informatör. Det har dock visat sig under de senaste åren att många av lärarna saknade lärarutbildning och därför behörighet varpå skolan har valt att satsa på SÄL (särskild lärarutbildning) (ibid.).

Den avdelningen på skolan där medieprogrammet har sitt nav består av tre undervisningssalar utan datorer och fyra datasalar med 30 datorer i varje. Det finns även fem videoredigeringsrum, ett videosamordnarrum, fem ljudinspelningsrum, en radiostudio, tre musikinspelningsstudios, en trycksal, ett mörkerrum, två kopieringsrum, en fotostudio och två redaktionsrum (ibid.).

Under 2007 och 2010 reste 30, respektive 4, elever på stipendiefinansierade studieresor till London och BBC för att få en inblick i hur arbetet med media går till i en stor, internationell organisation (ibid.).

Skolan profilerar sig som kompetent med den senaste tekniken, kunskapen och en stark sammanhållning. Deras logga är en välplanerad del av detta och används för att ytterligare förstärka bilden av skolan då loggan är skapat av en tidigare grafelev år 2007. K:et i Viskastrand står för deras nyckelord kvalitet, kompis, kul, kunskap, kreativitet, konkret och karriär (ibid.).

Vidare arbetar skolan med slagorden ”vi tar ditt yrke på allvar” och genomgående i skolans texter på dess hemsida, reklambroschyrer, i medier och på evenemang som skolan anordnar talas det om framtiden, det yrke som väntar och att vissa elever redan fått arbete när de fortfarande gått i skolan (ibid.).

Under de senare åren har kampen mellan gymnasieskolorna vuxit sig starkare och det har kommit att bli en tävling för att få flest elever. För att vinna dessa kamper har det gällt att erbjuda de framtida elever det bästa och exempel på detta är egna laptops, mycket APU samt ”fria inriktningar” med egen planeringstid. Viskastrandsgymnasiet har satsat på att profilera sig som yrkesförberedande och ett led i det är att låta bl.a. eleverna på medieprogrammet ta emot uppdrag från företag i Borås Stad som sedan utförs som riktiga arbetsuppdrag. Dessa uppdrag faktureras för företagen och pengarna använder sedan eleverna till skolresor eller annat de vill göra med klassens kassa.

Genom att eleverna utför uppdragen skapas en bild av skolan som ett väl fungerande företag, med kompetenta elever med hög standard på undervisning och utrustning (ibid.).

Eleverna har även ett visst ansvar för reklamen om och på skolan. Hemsidan sköts av en ansvarig personal, men innehållet kan påverkas av eleverna. Tidigare har skolan haft "veckan foto" där ett fotografi av en fotoelev lagts upp på hemsidan. Det fanns även en alternativ hemsida, gjord av IT-eleverna och som besökare kunde man lyssna på ljudelevernas webbradiostation. De reklambroschyrer som delades ut kring gymnasievalet 07/08 gjordes av eleverna samt en tidning om skolan år 2008 där foton, texter, layouter och intervjuer om elever och linjer gjordes av eleverna själva. Inför gymnasievalet 2009 tillsattes dock en utomstående marknadsföringsansvarig som arbetade med att marknadsföra skolan inför gymnasievalet 2009 (ibid.).

Elevantal

Läsåret 04/05 tog Viskastrandsgymnasiets medieprogram in 63 elever. Följande år var intagningsantalen dessa: 05/06: 83 st., 06/07: 66 st., 07/08: 70 st., 08/09: 66 st., 09/10: 42 st. Till nästa läsår, 10/11, är det i dagsläget 43 sökande. Med hjälp av dessa siffror kan vi se att intresset för Viskastrandsgymnasiets medieprogram sjunkit. Om dessa siffror och detta resultat är jämförbart med andra medieprogram på andra gymnasieskolor i Sverige ger inte denna studie svar på, då detta inte är studiens fokus (Carlsson, muntlig information).

Syfte och frågeställningar

Syfte

Syftet med denna studie är att kartlägga vad Viskastrandsgymnasiets medieprogramms avgångselever från år 2003 arbetar med idag, för att se om deras arbetssituationer ser olika ut beroende på genus, etnicitet, klass och utbildningsgrad.

Frågeställningar

Vad arbetar eleverna med i dag?

Det är intressant att få reda på vad eleverna gör idag, samt inom vilka branscher de verkar; hur många arbetar inom område för sin utbildning, d.v.s. mediebranschen, och hur många arbetar inom annat område?

Hur många har vidareutbildat sig?

Med tanke på den kritik medieprogrammet fått då programmet inte ansett ge eleverna tillräcklig behörighet, varken till yrket eller till fortsatta studier, är det av intresse att ta reda på hur många av eleverna som valde att studera vidare.

Skiljer sig resultaten ur ett genus-, etnicitet- och klassperspektiv?

Med bakgrund i de perspektiv som härnäst kommer att diskuterats är det av intresse att se om resultatet skiljer sig ur dessa perspektiv.

Perspektiv i studien

I detta kapitel kommer teorier och tidigare forskning diskuteras där genus/kön, etnicitet, klass, betyg och undervisning står i fokus då detta är faktorer som påverkar elevers utbildningsval. Utifrån dessa teorier kommer denna studies primärdata sedan att analyseras och diskuteras för att slutligen nå ett resultat.

Genus

Till begreppet genus finns ett flertal historiska, kulturella och sociala normer och föreställningar med koppling till människors kön. Dessa normer och föreställningar använder vi, likt uppdelningen av utlandsfödda och svenskfödda för att ordna och kategorisera variationer i olika sammanhang (Gannerud, 2001). Uppdelningen och ordningen av könen i genussystemet är den mest grundläggande i samhället. Sociala, politiska och ekonomiska ordningar är underordnade (Hedin, 2004).

Yrkesskillnader

I det svenska samhället i dag ses en uppdelning mellan män och kvinnor inom olika yrken, med olika positioner och dessutom med olika mycket betalt. Även i samhället och näringslivet är auktoritet och makt kopplat till genusfaktorn och uppdelningen mellan män och kvinnor kännetecknas i ett flertal organisationer av många kvinnor på lägre positioner och många män på högre positioner. Sammanfattningsvis kan det slås fast att i varje samhälle finns det en genusordning som visserligen kan variera i räckvidd och styrka (Holgersson, Höök, Linghag och Wahl, 2008 och Gannerud, 2001).

När kvinnorna steg in i arbetslivet var det huvudsakligen inom yrken med vård, omsorg och skola där deras arbetsuppgifter sågs som naturliga då detta ändå var vad de sysslade med i hemmet. Denna könssegregering på arbetsmarknaden är än idag tydlig (Gannerud, 2001). Anledningen till varför arbetsmarknaden är så pass segregerad som den är förklaras ofta utifrån att män och kvinnor passar till olika yrken. Åsikterna om dessa sociala konstruktioner av kvinnlighet och manlighet delas ofta av många i ett samhälle och betraktas som naturliga och sanna tolkningar av män och kvinnor (Holgersson, Höök, Linghag och Wahl, 2008). Genom att människor dagligen accepterar denna uppdelning förstärkts och återskapas detta mönster vilket i sin tur leder till en starkare tro på de sociala konstruktioner som idag finns (Hedin, 2004).

Den könssegregerade skolan

Att arbeta för jämställdhet mellan kvinnor och män är enligt skollagen och samtliga läroplaner (Lpfö98, Lpo94 och Lpf94) ett uppdrag för lärare. Anledningen till denna poängtering i skolan är att utbildning anses vara en avgörande faktor för människors framtid gällande deras livskvalité och chanser på arbetsmarknaden. Alla barn ska, oavsett etnicitet och/eller kön, få en kvalificerad undervisning som är lika för alla där de får chansen att utvecklas (Hedin, 2004), men med hjälp av forskning om

interaktionsmönster har det visat sig att pojkar som grupp får mer tid av läraren och i stort dominerar lektionerna jämfört med flickorna. Pojkar får fler frågor, mer stöd och även mer kritik och uppskattning än flickorna, vilket inte helt orimligt skulle kunna resultera i en kunskapsmässig störning för flickornas del p.g.a. deras under ordnade roll i klassrummet och svårigheter att ta till sig undervisningen. Denna misstanke verkar dock inte stämma då flickorna, med koppling till deras betyg, lär sig mer än pojkarna. Flickorna har, med några få undantag, haft bättre betyg än pojkarna sedan länge (Gannerud, 2001). Kanske kan detta hänga samman med den uppdelning i lärandet Ann-Karin Jakobson (2000) gör, då fler flickor än pojkar har ett lärandemål. Elever med lärandemål strävar efter att utöka sin kunskapsbank och sin kompetens genom att förvärva och lära sig behärska något man tidigare inte kunde eller ville bli bättre på. Dessa lärandemål är uttalat mer hos flickor än pojkar, då de fokuserar förståelse i undervisningen till en högre grad än pojkarna.

Det är inte bara inom olika yrken det finns en tydlig uppdelning mellan könen. Även inom den svenska skolan är det könssegregerat och allra tydligast är det i gymnasieskolorna. Allra störst skillnader är det på yrkesförberedande program där det råder en mycket ojämn könsfördelning där pojkar är i majoritet medan fler flickor än pojkar väljer studieförberedande program (Börjesson, 2004).

Snedrekrytering på eftergymnasial nivå

En segregering av kön har varit ett faktum i många år på högre studier, men snedrekryteringen har förändrats på senare år. De eftergymnasiala utbildningarna har gått från en högre andel män, till en jämlikhet för att sedan återigen snedrekrytera men denna gång med en högre andel kvinnor. Denna ökning av kvinnor på högskolor och universitet har pågått sedan 1960-talet och idag är det 60 procent kvinnor som studerar på eftergymnasial nivå. Man finner dock mönster i utbildningsvalen som stämmer överrens med gamla traditioner; kvinnor väljer t.ex. vård- och omsorgsutbildningar samt humanistisk-samhällsvetenskapliga utbildningar och män väljer, och är överrepresenterade på, tekniska utbildningar. Det kan dock poängteras att andelen kvinnor ökar på traditionellt manliga och mansdominerade utbildningar, men däremot kan inte samma förändring ses åt motsatt håll; det är fortfarande mycket få män på traditionellt kvinnliga och kvinnodominerande utbildningar (Borevi och Strömblad, 2004).

Medieprogrammet och genus

Fler flickor än pojkar väljer medieprogrammet, men jämfört med alla gymnasieskolans program är medieprogrammet relativt jämnt fördelat (Börjesson, 2004). Jonsson och Örn (2006) menar att fler flickor än pojkar är medvetna i sitt utbildningsval. Flickor har en tydligare målsättning för sin utbildning jämfört med pojkar där väldigt få har målsättningar för framtida yrken eller vidare studerande. Orsaken till skillnaderna i flickor och pojkars utbildningsval kan kopplas till barnen olika intresse för olika

utbildnings- och yrkesområden. Skillnaderna kan också ha kopplingar till barnens skicklighet och kunnande inom vissa områden. Sammanfattningsvis finns det ett flertal faktorer som spelar in i flickor och pojkars val av utbildning.

Etnicitet

Etnicitet kan betraktas, som jag tidigare nämnt, som en slags sortering av människor där de delas upp i lika kategorier beroende på språk, kultur, släktskap, religion, utseende eller geografiskt ursprung (Gruber, 2008). Människor behöver i olika situationer strukturera och dela upp människor för att kunna hantera sin omgivnings variation och sociala kategorier är ett resultat av det (Gannerud, 2001).

Social ojämlikhet

Alla människor är olika och har olika identifikationsmöjligheter; antingen är personen man eller kvinna, ung eller gammal, invandrare eller ej och allt mer börjar dessa identiteter skapa hinder och problem i människors liv. Beroende på personens självdefinition och andras definitioner påverkar det personens liv i fråga om jobb, boende, ekonomi och flertalet andra förutsättningar. Det hela handlar om social ojämlikhet, men oftast förklaras det hela utifrån faktorerna etnicitet, kultur och/eller ras. När sociala skillnader mellan svenskar och invandrare diskuteras i dag betonas allt oftare de kulturella faktorerna. Anledningen till den etniska delning i arbetslivet, invandrades exkludering och de kulturella marginaliseringar som finns i dagens svenska samhälle, anses vara de kulturella skillnaderna. Fokus skjuts från sociala villkor och social ojämlikhet till etniska och kulturella traditioner, vilket resulterar i att de sociala skillnadernas verklighet och konsekvenser i samhället osynliggörs och ignoreras (Peterson och Hjelm, 2006).

Ojämlika villkor i skolan

Grundskolan ses som en plats för integration där kunskaper ska förmedlas, normer och värderingar upprättas och diskuteras samt beteendemönster skapas. Även arbetsmarknaden och bostadsmarknaden ses som platser för integration, men skolan ses som den platsen där individer inte bara möter samhällsstrukturen utan också skapar den (Borevi och Strömblad, 2004).

Den svenska skolan har alltid tampats med problem kopplade till olika bakgrunder. För gällde det barns klassbakgrund och diskussioner fördes kring hur utbildningen skulle möjliggöras för arbetarklassens barn. Numera har det skett en fokusförskjutning som istället kommit att handla om skillnader i etnisk bakgrund. Ojämlika villkor i skolan och på utbildningar är inte längre en klassfråga, utan innefattar även etnicitetsskillnader (Gruber, 2008).

Att integrera barn med utländsk bakgrund med svenskfödda barn ses som ett ideal både i det svenska samhället i stort och även i skolvärlden. En skola för alla, en likvärdig skola

för alla, är resultat av detta tänk då olikheter bland eleverna ska kompenseras upp för att nå de mål som är satta. Elevernas olikheter ska inte stå i vägen för en likvärdig utbildning, utan alla ska ha lika möjligheter. Det har dock inte alltid handlat om elevernas etniska bakgrund, utan även skillnader i begåvning (som även är aktuellt nu då spetsutbildningar diskuteras som en eventuell del i det svenska utbildningsväsendet), klassbakgrund och socioekonomiska villkor samt elevernas olika kön har varit i fokus (Borevi och Strömblad, 2004).

Utländsfödda barns förutsättningar

Barn som kommer till Sverige efter 10 års ålder har hunnit präglats av en annan kultur och ett annat skolsystem, medan de barn som är födda i Sverige kan ses som "oskrivna blad" även om en eller båda av deras föräldrar har invandrat. Förutsättningarna för att dessa "oskrivna blad" skulle klara sig lika bra som elever med svenskfödda föräldrar borde därmed vara bättre, men ett flertal faktorer spelar in och påverkar elevers möjligheter i både positiv och negativ riktning. Aspekter såsom föräldrarnas egen grad av integration i det svenska samhället påverkar, likväl som om vistelsen i Sverige ses som endast tillfällig eller permanent. Även faktorer såsom om föräldrarna har ett arbete påverkar, då ett arbete innebär kontakter med det svenska språket, möjligheter att lära sig om seder och bruk samt att få kontakt med den inhemska befolkningen. Detta innebär att föräldrarnas egen delaktighet i samhället spelar roll för barnens möjligheter att utvecklas och ta del av skolan även om barnen är födda i Sverige (Borevi och Strömblad, 2004).

Naturligtvis finns det många fler aspekter utöver etnicitet som påverkar barnens prestationer, betyg och val av utbildning. Några av dessa aspekter är föräldrarnas egen utbildning och deras inkomst som är avgörande för huruvida elever väljer att läsa teoretiska linjer efter grundskolan, men barns etniska bakgrund är en starkt påverkande individegenskap som i allra största grad orsakar skillnader bland barnen (Borevi och Strömblad, 2004).

En skola för alla?

Elever med utländsk bakgrund, både de barn som är födda i Sverige, men också de barn som invandrat från andra länder, uppvisar ett sämre skolresultat än svenskfödda barn. Karin Borevi och Per Strömblad slår fast i Statens offentliga utredning (2004) att den svenska skolan möter ett ständigt växande problem i detta och påpekar att det skolsystemet inte ger eleverna en likvärdig utbildning och därmed inte uppnår de mål som är satta för utbildningarna. De menar att detta kommer att sätta sin präglning och påverka den svenska samhällsutvecklingen.

Det har visat sig att den allt större och ständigt växande gruppen elever med utländsk bakgrund inte klarar sig lika bra i den svenska skolan som de eleverna med svenskfödda föräldrar. Barn som anländer till Sverige efter de fyllt sju år är extra utsatta, men även de

elever som kommit till Sverige innan dess och gått i svensk skola uppvisar dessa problem. Invandrarbarnens läsförståelse ses ligga klart under genomsnittet vid femton års ålder vilket innebär att deras möjligheter att tillgodogöra sig undervisningen är mindre och självständigt arbete är förmodligen svår att genomföra och klara av. Dessa skillnader har kartlagts som större jämfört med många andra OECD-länder¹, men det finns individuella skillnader i gruppen med utlandsfödda föräldrar; t.ex. är flickor med utländsk bakgrund mer högpresterande och är i likhet med flickor med svenska föräldrar. Detta innebär att problemen är störst bland pojkar med utländskt födda föräldrar (Borevi och Strömblad, 2004).

Det finns även skillnader i elevernas avgångsbetyg. Elever med utlandsfödda föräldrar lämnar oftare skolan med ofullständiga betyg jämfört med elever med svenskfödda föräldrar. Andelen barn med utlandsfödda föräldrar som väljer att läsa vidare på teoretiska gymnasielinjer är lägre jämfört med barn födda av svenska föräldrar. Sammanfattningsvis kan det slås fast att elevernas etniska bakgrund har en stor effekt på deras framgång i den svenska skolan idag (Borevi och Strömblad, 2004).

Etnicitet och vidareutbildning

Att vidareutbilda sig efter gymnasiet och därmed uppnå en högre utbildningsgrad är för många en språngbräda in i samhället där man vill ha makten att vara delaktiv och ha inflytande. Utbildning är en viktig faktor för att uppnå social mobilitet som i sin tur kan ge makt. Kunskap i sig ger ingen makt medan efterfrågad kunskap gör det (Borevi och Strömblad, 2004).

Det som spelar störst roll för huruvida utlandsfödda barn ska studera vidare på eftergymnasial nivå är inte deras egna eller deras föräldrars utländska bakgrund, utan istället är det föräldrarnas egen utbildningsbakgrund och deras sociala bakgrund som påverkar och har störst betydelse. Gruppen utlandsfödda är inte en enhetlig grupp, utan gruppen är full av stora variationer och dessa variationer gäller även benägenheten att studera en högre utbildning (Borevi och Strömblad, 2004).

Det ojämlika arbetslivet

Tendenser på arbetsmarknaden har sedan början av 1990-talet visat på en ökad uppdelning och kategorisering av människor ifrån etnicitet. En segregering har skett inom arbetslivet p.g.a. diskriminering utifrån personens etniska bakgrund vilket resulterat i en högre arbetslöshet och en lägre sysselsättningsgrad bland invandrare i Sverige jämfört med etniskt svenska. En av anledningarna till denna dystra bild beror på att gruppen utlandsfödda som invandrar till Sverige har förändrats. Den

---

¹ *Organisation for Economic Co-operation and Development* är en internationell samarbetsorganisation för ekonomisk utveckling, grundat i Paris 1961 (www.oecd.org)

arbetskraftinvandring som förr var har ersatts av en allt större andel flyktinginvandring och allt fler utomeuropéer har invandrat (Peterson och Hjelm, 2007).

Utlandsfödda befinner sig inte heller inom samma branscher som de svenskfödda arbetarna. Andelen anställda invandrare är högre på okvalificerade yrken där det inte krävs någon högre utbildning såsom inom delar av industrisektorn, på hotell och restauranger som inom övrig privat service. Personer födda utomlands är också överrepresenterade bland egna företagare. Studier i Sverige har visat att många invandrare blir egenföretagare eftersom de inte får något annat jobb och därför inte har något annat val. Generellt sett har också utrikes födda en sämre arbetsmiljö än de personer som är födda i Sverige (Peterson och Hjelm, 2007).

Skillnader kan, liksom i den svenska skolvärlden, ses hos barn som kommit till Sverige i olika åldrar. Barn födda utomlands som kommit till Sverige efter sju års ålder lider tre gånger högre risk att få problem med sitt arbetsliv och bli arbetslösa jämfört med barn födda i Sverige av svenska föräldrar (Peterson och Hjelm, 2007).

Medieprogrammet och etnicitet

Jonsson och Örn (2006) kunde i sin studie kring elevers val av medieprogrammet som gymnasieutbildning se att elever med utlandsfödda föräldrar gjorde ett mer medvetet val än elever med svenska föräldrar. Av detta drog Jonsson och Örn slutsatsen att barn till utlandsfödda föräldrar i vissa fall försöker kompensera sin bakgrund och dess bristande resurser med höga utbildningsambitioner. De elever vars betyg inte når upp till behörighet på ett nationellt gymnasieprogram får istället börja på IV-programmet (individuellt val) för att läsa upp sina betyg. På IV har 37 procent av elever invandrarbakgrund jämfört med 15 procent för samtliga program på svenska gymnasieskolor.

Klasskillnader

Det finns även en viss skillnad i hur elever väljer beroende på deras sociala bakgrund. Den sociala statusen klassificeras utifrån föräldrarnas arbete mellan jordbruk, arbetarhem, tjänstemannahem, högre tjänstemannahem och företagarhus. Barn med högre social status, från t.ex. högre tjänstemannahem och företagarhus, fortsätter oftare till vidare studier på eftergymnasial nivå än barn med lägre social status. Dessa barn väljer också i högre utsträckning teoretiska linjer på gymnasiet. På yrkesförberedande linjer, t.ex. estet, fordon och bygg, kommer barnen oftare från låg- och medelstatushem, medan medieprogrammet, som ju också klassificerats som ett yrkesprogram, oftare väljs av medelstatusbarn. Barn till jordbrukare och egenföretagare är något överrepresenterade på yrkesförberedande linjer (Jonsson och Örn, 2006).

Undervisning och skola

Undervisning är en målinriktad aktivitet där lärare och elever arbetar tillsammans för att lära ut och lära in kunskaper och färdigheter. Läraren ska även ansvara för att lära eleverna om inlärningsmekanik såsom om den bästa studietekniken, problemlösningen och argumentationen. Det är dock eleven som har huvudansvaret för sin skolgång och sitt lärande och måste därför vara aktiv (Arfwedson, 1998).

Det finns olika modeller av undervisning, t.ex. progressiv undervisning som fokuserar på projektinriktad undervisning där elever uppmuntras till arbete mot konkreta mål. Det finns även Freinetpedagogik där grunderna i modellen är samarbete och öppenhet mellan elever och lärare gentemot samhället. Skolarbetet är i centrum och eleverna själva skapar de material som används i undervisning, t.ex. via datorer eller videokameror (Arfwedson, 1998).

Det finns även olika teorier kring bildandet, såsom exemplariskt eller kategoriskt lärande där skolmaterialet utses utifrån vilket som är det mest bildande och har störst bildningshalt. Målet är att frigöra och förstärka elevens ansvar och egenaktivitet. En liknande modell är den vetenskapsorienterade som kallas problemorienterat/problemlösande/problembaserat lärande där modellen anser att elever ska arbeta med att lösa problem snarare än traditionella skoluppgifter då problemlösning skapar kreativitet och intelligens. Slutligen finns också en undervisningsteknologisk modell som kallas programmerad undervisning där det individuella arbetet med tekniska medier är i fokus (Arfwedson, 1998).

Tidigare forskning

Dan Jageby och Lasse Carlsson (1999) genomförde en undersökning på de 114 första mediestudenterna från Viskastrandgymnasiet. Frågorna de ställde eleverna då är snarlika de frågor jag, i denna studie, ställer i dag; vad arbetar eleverna med, har de studerat vidare och vad de ansåg om sin gymnasieutbildning. Undersökningen visade att medieelever från Borås hade arbete i större utsträckning än andra gymnasieelever som studerat på program med yrkesämnen i Sverige. Fler elever i Borås hade dessutom arbeten inom sitt målrke. Även antalet studenter som valde att studera vidare (ej på högskola och universitet), var högre från medieprogrammet på Viskastrandgymnasiet jämfört med resterande Sveriges yrkesämneselever. Antalet högskole- och universitetsstuderande var dock något under risksnittet för gymnasieelever i stort, men betydligt högre än snittet på elever från medieprogrammet.

Majoriteten elever uppger i studien att de är nöjda med sin gymnasieutbildning och endast ett fåtal elever uppger att de var missnöjda med sitt gymnasieval och gymnasieårens utfall. Eleverna menar att de lärt sig mycket på medieprogrammet, men att de har mer bredd än djup på sina kunskaper. Med bakgrund i detta anser de sig själva vara "halvbra" på mycket, men "våldigt bra" på lite. De anser dock att de har utökat sina

kunskaper i det utbildningen behandlat då de tycker sig ha lärt sig mycket om t.ex. teknik, fotografi, faktainsamling, hantera ljud- och bild, skriva samt arbete med datorer (Carlsson och Jageby, 1999).

Medieprogrammets mest positiva egenskap uppger både elever och lärare vara att programmet är starkt personlighetsutvecklande. Elever vittnar om att de vågat ta för sig mer, blivit mer självständiga, lärt sig ta ansvar, lärt sig ta kontakt med människor och vågar framträda och ta plats. Eleverna uppger också att deras självförtroende och självtillit är många gånger större och har utvecklats samt att deras förhållande till medier är ett helt annat än innan utbildningen. De säger sig dessutom vara mer tolkande, analytiska och kritiska (Carlsson och Jageby, 1999).

Problematisering

Ungefär hälften av eleverna på medieprogrammet väljer utbildningen eftersom de vill arbeta inom media. Den resterande hälften väljer dock programmet utan målsättning och bara för att det verkar roligt (Jonsson och Örn, 2006).

På Viskastrandsgymnasiet medieprogram, denna studies uppdragsgivare, har inga undersökningar gjorts för att ta reda på vad gamla elever arbetar med efter avslutad gymnasietid. Det finns alltså ingen vetenskap eller kunskap om i fall den hälft av medieprogrammets elever med målsättningar att arbeta med media faktiskt arbetar inom branschen. För skolan är sådan statistik av intresse som en bra grund till diskussioner kring eventuella förändringar och vidareutvecklingar av programmet och undervisningen. Studien kan också användas i syfte att intressera, locka och engagera nya elever med en presentation av möjliga framtidsyrken samt genom att berätta vad gamla elever uppnått och åstadkommit efter gymnasietiden på Viskastrandsgymnasiet.

Studien och dess fokus på vad gamla elever från medieprogrammet arbetar med i dag är intressesant, inte bara samhälligt och för uppdragsgivaren Viskastrandsgymnasiet, utan också vetenskapligt. Med bakgrund i de perspektiv som tidigare tagits upp och diskuterats vet vi att det finns faktorer som påverkar hur barn, senare elever, lyckas i skolan, i sin eventuella vidareutbildning, och i det längre loppet, sitt yrke. Det är med hjälp av dessa perspektiv denna studie vill söka svar på hur det gått för Viskastrandsgymnasiets avgångselever från år 2003 och vad som påverkat de eventuella skillnaderna studien kommer att finna.

Att ta reda på hur många av eleverna som är i branschen och vad de faktiskt arbetar med är viktig för att få veta om utbildning som sådan gett eleverna något in i framtiden i form av kunskaper att använda inom sitt yrke. Det är också viktigt att ställa sig frågan om hur många som studerat vidare på eftergymnasial nivå för att nå sitt drömyrke och om graden av utbildning hänger samman med ett yrke inom branschen. En annan viktigt aspekt är att ta reda på om eleverna varit nöjda eller ej med sin utbildning – en fråga eleverna bara kan svara på några år efter utbildning då de själva kan se och känna efter vart utbildningen tagit dem i livet. Vad arbetar de med och vilken roll har deras utbildning på medieprogrammet spelat?

Metod

Val av metod

I valet av metod vägde jag fördelar och nackdelar, styrkor och svagheter hos både den kvantitativa och den kvalitativa metoden för att komma fram till den metod som mest gynnade mitt syfte och därför lämpade sig bäst. Valet föll på en kvantitativ metod då den fokuserar på siffror och mätbara data. En kvalitativ studie är mer djupgående och söker svar och förståelse, vilket inte var syftet med min studie som snarare söker mängd och bredd. Möjligheterna till generaliseringen är också lägre med en kvalitativ metod jämfört med en kvantitativ.

Även aspekter såsom tid och pengar fick även spela in i avgörandet. Att genomföra 82 personliga intervjuer med eleverna hade inte varit möjligt ur ett tidsperspektiv, därför valde jag att göra en enkät. Att skicka ut enkäten med posten ansåg jag inte heller vara möjligt ur ett tidsperspektiv då risken för utdragna, eller rent utav uteblivna, svar är stor även om postenkäter är den generellt sett bästa metoden vid ett stort antal svarspersoner. Tiden till att skicka ut påminnelser och tackkort fanns inte heller. Istället valde jag, som konstaterat, att göra att genomföra enkäterna via telefon. Fördelarna med en telefonenkät är att jag personligen når mina enkätpersoner och därmed når primärdatan direkt. En telefonenkät är också snabbt genomförd och jag har själv kontroll på svaren då jag handhåller dokumenten med personernas svar. Den största nackdelen med mitt enkätval är det ekonomiska perspektivet då många samtal måste genomföras vilket medför stora telefonkostnader som jag själva måste finansiera då min uppdragsgivare inte hade möjligheter till detta.

Metodpraktikan (2009) nämner sju aspekter man bör ta hänsyn till och beakta i valet av datainsamlingsmetod. Jag har redan nämnt och diskuterat kostnader och antalet svarspersoner och utifrån dessa gjort mitt val. Även kontroll över svarssituationen har jag nämnt då jag i en telefonenkät får personlig kontakt med mina intervjupersoner. Jag har i mitt val också tagit hänsyn till svarsfrekvensen då jag aktivt valt bort postenkäter p.g.a. den lägre svarsfrekvensen dessa har (60-65 procent) jämfört med telefonenkäter (75-80 procent i svarsfrekvens). Antalet frågor jag vill ställa och kontroll över svarssituationer ska jag, enligt Metodpraktikan, också ta hänsyn till. Jag har medvetet valt att inte ha ett större antal frågor som svarspersonerna kan tycka vara utdragna och tidsödslande samt att jag tycker mig ha kontroll över svarssituationen eftersom jag kan höra på personen om han eller hon är engagerad eller ej samt om personen vet vad det är jag frågar om. En situation där en person utger sig för att vara någon annan känns i detta ämne inte särskilt troligt även om man inte kan utesluta det helt. Min effekt som intervjuare ska jag också ta hänsyn till och i mina samtal har jag noga tänkt på att betona frågorna likadant, inte leda in personerna på ett visst svar samt genomgående förklarat de saker svarspersonerna inte förstår. Slutligen ska jag också ta hänsyn till

komplexiteten i de frågor jag ställer. Med detta i beaktande har jag aktivt valt att inte fråga om svarspersonernas betyg då det, för vissa, kan vara ett känsligt ämne. Jag har dessutom valt att ställa enkelt formulerade frågor för att inte riskera missuppfattningar och feltolkningar.

Min studie är en explanativ studie, då den ämnar beskriva och, utifrån de variabler jag valt, förklara en situation. På området finns redan en mängd grundläggande information, såsom hur etnicitet och genus påverkar skolgång och arbetsliv och min studie vill applicera dessa fakta på en utvald grupp människor för att finna eventuella samband och därmed skapa förståelse. Med grund i detta kommer jag att arbeta deduktivt då jag kommer att utgå från tidigare forskning och vedertagna teorier och därifrån verifiera den empiri jag samlat in. (Björklund och Paulsson, 2010).

I min studie har jag även gått igenom mycket litteratur och studerat föreläsningsanteckningar. Dessa fakta fungerar som sekundärdata i studien, medan enkäterna är primärdata då dessa är genomförda och gjorda just för studien. Det är med hjälp av litteraturen och den redan existerande kunskapen som jag i idéfasen byggt upp en teoretisk referensram som jag använt mig av i kunskapsfasen då jag skapat och genomfört enkäten. I fördjupningsfasen har jag sedan analyserat min primärdata och kunnat bekräfta, beskriva och även förklara den nya kunskapen min studie genererat (Björklund och Paulsson, 2010).

Urval av undersökningsgruppen

Den grupp jag valt att undersöka är före detta elever på Viskastrandsgymnasiet som alla gått på medieprogrammet och tog studenten 2003. Bakgrunden till valet av år 2003 är en hypotes om att dessa elever hunnit påbörja en karriär, antingen i form av vidareutbildning eller i form av ett yrke. Min tanke är att du som elev och ung behöver några år till ditt förfogande innan ditt yrkesliv tagit form och du vet vad du vill arbeta med. Naturligtvis är detta olika för alla, men det är med detta i tanken jag valt avgångsklass år 2003.

Eleverna har läst olika inriktningar (text, ljud, video, foto eller graf – tryck som enskild linje fanns inte det år de började studera) men har alltså erfarenheter från samma program, lärare och skola. Min ambition var att göra ett totalurval och därmed genomföra telefonenkäten på alla de 82 respondenterna. Urvalet blev därmed en typ av sannolikhetsurval då jag känner till population och vet att de är representativa för min studie. Min tanke var också att ju fler jag frågade, desto mindre skulle felmarginalen bli och påverkan om en eller två personer valde att inte vara med skulle inte störa möjligheten att generalisera i en allt för hög grad (Andersson, föreläsning, medie- och kommunikationsvetenskap, 2010-02-23)

Jag märkte dock snart att min ambition skulle bli problematisk att genomföra. Steg ett i mitt sökande efter eleverna blev att ta fram en urvalsram som i detta fall blev klasslistor från år 2003. Chansen att eleverna bodde kvar hos sina föräldrar och därmed var nåbara på sina dåvarande hemnummer ansåg jag vara liten, då det är sju år sedan de tog studenten. Jag hade därför ingen uppdaterad urvalsram att använda och valde istället att söka på deras namn på söksidor på internet såsom Eniro och Hitta. Det visade sig snabbt att endast ett fåtal av eleverna hade registrerat sina hemnummer och mobilnummer då jag endast hittade 25 procent av elevernas nummer. Nästa steg blev att kontakta några av eleverna för att få fler nummer. Min tanke var att eleverna fortfarande höll kontakt med varandra och därmed hade aktuella telefonnummer, men även här stötte jag på problem. Efter att ha ringt till ett flertal elever och bett om andra nummer hade jag ökat min telefonnummerbas till närmare 30 procent, då väldigt få av eleverna hade andra elevers nummer som var aktuella. Min tredje sökmetod blev att söka efter personerna på Facebook och se om de registrerat sina nummer där. Tyvärr gav inte heller denna sökning någon framgång då inte en enda av de kvarvarande eleverna, som hade Facebook, hade valt att visa sina kontaktuppgifter publikt. Mitt sista försök, för att åtminstone nå hälften av eleverna, blev att skicka meddelanden från min privata Facebook till de resterande eleverna som fanns på Facebook, där jag förklarade mitt ärende och bad om deras medverkan. Efter 13 skickade meddelanden varnades jag om permanent avstängning från Facebook p.g.a. att de upplevde mina meddelanden som störande. De utskickade meddelandena resulterade dock endast i två svar och därmed två genomförda samtal.

Problemen att hitta elevernas nummer var inte kopplat till antingen kvinnorna eller männen, även om många påtalat för mig att det ofta är problem med kvinnor som byter efternamn då de gifter sig. Här var dock problemen jämnt fördelade mellan könen och jag antar att det beror på något så simpelt som att personerna helt enkelt inte valt att registrera sina mobilnummer och att de inte har någon hemtelefon då detta inte heller fanns registrerat.

Jag insåg också, efter några genomförda telefonenkäter, att det inte skulle bli möjligt att genomföra de 82 samtalen ur en ekonomisk synvinkel. Mina samtal kunde inte finansieras av uppdragsgivaren, inte heller skulle det bli billigare att ringa från JMG (då resekostnader skulle överstiga nyttan). Jag var därför tvungen att finansiera samtalen själv och för att kunna genomföra enkäterna till de nummer jag hittat, utan en allt för hög telefonkostnad, bytte jag prisplan på min mobiltelefons abonnemang och kunde därmed få en aningen billigare minutkostnad. Vid en snabb uträkning fick jag dock fram att 82 genomförda samtal, med ett antal ringningar till varje p.g.a. ej svar, mobilsvar och återuppringningar skulle kosta mig ca 1500 kronor. Med bakgrund i detta, och de problem jag redan stött på gällande att nå eleverna, valde jag att avsluta mina sökningar och använda mig av de 30 nummer jag fått fram.

Detta gav därmed studien en akilleshäla då generaliseringar inte längre var möjliga att göra. Studien skulle med andra ord inte kunna visa på hur det faktiskt är i dag för Viskastrandsgymnasiets avgångselever, utan jag kan endast uttala mig om de 30 personer som valt att medverka i min studie.

Utformning av enkät

Enligt Jan Trost (2007) finns det i kvantitativa studier tre steg i processen – datainsamlingen, bearbetningen och slutligen tolkningen av bearbetningen. I detta kapitel är det själva datainsamlingen som diskuteras. I utformningen av enkäten ställde jag mig frågan vad det var jag ville veta och få fram. Frågor kring elevernas yrke i dag och utbildningsgrad blev därmed självklara då jag vill veta vad de arbetar med (inom branschen eller ej) och om de vidareutbildade sig efter gymnasiet (inom branschen eller ej). Jag ville också veta varför de valde medieprogrammet och om de varit nöjda med sin utbildning. Bakgrundsfrågor såsom klass och bostadsort var naturligtvis även relevanta, liksom frågan om vart de och deras föräldrar är uppväxta då detta är centrala begrepp i de teoretiska perspektiven i studien.

I arbetet med enkäten har jag använt mig mycket av SOM-undersökningarnas frågeformuleringar och med hjälp av dessa valt ut frågor och svarsalternativ samt även studerat frågornas ordningsföljd. Jag valde att ha en hög grad av standardisering i min enkät då frågorna är desamma till alla respondenterna. Jag har därmed också uttryckt mig, formulerat mig och förklarat saker och ting på samma sätt till alla. Eftersom det är jag, och inte en textrad, som ställer frågorna i enkäten kan det lätt bli som så att frågorna uppfattas på olika sätt om jag ställer dem på olika vis. För att undvika detta, och därmed missuppfattningar, valde jag att arbeta med en hög standardisering. Frågorna ställdes därmed helt utan variation mellan respondenterna (Trost, 2007).

Frågorna och svarsalternativen i enkäten var, så när som på en fråga, strukturerade. Att arbeta med öppna frågor kan vara problematiskt, både då svarspersonen inte vet vad han eller hon ska, eller förväntas svara, och för mig som kodare då det är tidsödande och svarsbortfallet kan bli stort. Ett problem med strukturerade svarsalternativ är dock att de kanske inte passar svarspersonen. För att undvika detta genomförde jag tester av enkäten på andra personer än urvalspersonerna för att se om problem uppstod och ändrade då eventuella felformuleringar. Genomgående i enkäten hade svarspersonerna dock möjligheten att lägga till något eget om de ansåg att alternativen inte passade dem eller om de ville kommentera någonting med koppling till frågorna (Trost, 2007).

Även frågornas ordningsföljd är planerad och testad då detta är viktigt för enkätens genomförande. I en enkät, på papper, har svarspersonerna själva möjlighet att se över frågorna innan och därmed förstå samband mellan frågor som kanske inte ligger i direkt sammanslutning med varandra. I en telefonintervju har de inte alls samma möjligheter, varpå det är viktigt att jag som ställer frågorna gör det i en korrekt ordning som ger

svarspersonerna möjlighet att sätta frågorna i ett sammanhang. Om det finns känsliga frågor i enkäten bör dessa komma i slutet och även kringgärdas av frågor med anknytning till den känsliga frågan. Väljer svarspersonen att avsluta samtalet har jag åtminstone fått flertalet svar innan avslutandet. I fallet med denna enkäten vill jag egentligen ha svar på en eventuellt känslig fråga, nämligen elevernas avgångsbetyg. Men istället för att fråga eleverna, och därmed riskera ett eventuellt svarsbortfall, har jag valt att själva räkna ut elevernas betyg. Enkäten bör inledas med enkla frågor som skapar ett positivt intresse för att sedan avslutas med bakgrundsfrågor som lätt kan ses lite som tråkiga (Trost, 2007).

Metodpraktikan (2009) menar att enkätundersökningens största problem är utformningen av den och ger därför sex tips för hur man formulerar bra frågor. Jag tog dessa till hjälp då jag, enligt Metodpraktikans första tips, använde mig av tidigare använda och välformulerade frågor i SOM-undersökningen. Jag använde mig även av ett flertal läroböcker och därmed till viss del forskning på området för att sedan prova frågorna på personer i min närhet och dess närhet. Jag tog även hjälp av en van frågeformulerare, nämligen min handledare Jan Strid, som hjälpte mig att välja frågor av vikt för studien samt se frågorna och studien ur fler vinklar.

Genomförande av enkät

Hur lyckat själva genomförandet av enkäten blir beror till stort på hur jag presenterar mig själv, mitt uppdrag och vad svarspersonen spelar för roll för mig. Det var därför väldigt viktigt för mig att lägga fram mitt ärende så seriöst som möjligt. Jag har ingen vetskap om vad svarspersonerna gör och om jag stör eller ej när jag ringer och måste därför var flexibel och fortsätta mitt samtal utifrån hur svarspersonerna beter sig.

Fördelarna med en telefonenkät är som jag tidigare nämnt svarsfrekvensen men jag tror även att hela svarspersonens inställning till undersökningen kan bli bättre i en telefonintervju då han eller hon känner sig personlig utvald och viktig för studien. Det är därför min uppgift att presentera studien som värdefull och viktig för att därmed även engagera svarspersonerna. Det är svarspersonerna som skapar undersökningens värde och kvalité då de väljer att svara och tillföra något till min studie (Trost, 2007).

I min presentation berättade jag vem jag var och att jag ringde från Göteborgs Universitet där jag läser medie- och kommunikationsvetenskap och att jag just nu skrev min C-uppsats på uppdrag av Viskastrandsgymnasiet. Jag berättade också att anledningen till att jag ringde var just för att Viskastrandsgymnasiet gett mig i uppdrag att ta reda på vad deras gamla studenter gjorde i dag och att jag därför undrade om de skulle vilja svara på några frågor som inte tog längre än fem minuter. Alla elever reagerade likadant på telefonsamtalet – innan jag hunnit presentera mig svarade de aningen irriterat (kanske berodde detta på att jag ringde från dolt nummer) för att sedan låta mycket positiva och glada efter jag presenterat mig. Endast en person

reagerade annorlunda och ville inte medverka eftersom hon numera bodde i Oslo. Jag valde att ringa på vardagar från kl. 14.00 till 20.00 och på helger mellan 12.00 och 18.00 för att störa personerna på kvällar och/eller sovmornar. Samtalen tog i genomsnitt tio minuter och krävde ca. fem uppringningar per telefonnummer för att få svar.

Gällande frågorna i enkäten stötte jag inte på några större problem. Alla personer som valt att vara med svarade genomgående på alla frågor i enkäten och endast en fråga krävde förklaringar; "Om du skulle beskriva ditt nuvarande hem respektive det hem du växte upp i, vilket av följande alternativ stämmer då bäst?". Av alla de tillfrågade var det endast tre som inte förstod frågan, men efter förklaringar av innebörden av fråga och svarsalternativ, kunde svarspersonerna själva ge ett passande svar.

Bearbetning av data

I arbetet med bearbetningen av den data studien nu hade till hands var målet att finna samband mellan de olika variablerna. För att finna dessa använde jag statistikprogrammet SPSS där data som bearbetas statistiskt ger ny information med hjälp av bl.a. bivariata och trivariata analyser (Björklund och Paulsson, 2003).

Mina analysenheter var mina enkäter, och efter ifyllandet av dessa skapade jag en kodbok och ett kodschema som jag sedan använde mig av för att koda enkäterna innan iförandet av informationen i SPSS.

Reliabilitet och validitet

Reliabiliteten är den grad av tillförlitlighet en studie har på mätinstrumentet (Björklund och Paulsson, 2003). I denna studies fall är det enkäterna som är mätinstrumentet och frågan är om dessa kan anses som stabila eller om de har påverkats av slump eller annat. Trost (2007) tar upp tre aspekter man bör ta hänsyn till i fråga om en kvantitativ studies reliabilitet. En av dessa är kongruens som behandlar likhet mellan frågor som vill mäta samma företeelser, t.ex. genom att ställa ett flertal frågor som kopplar till samma sak för att få alla nyanser av åsikter med i studien. I denna studies fall behandlas faktiska förhållanden, varpå åsikter och nyanser i dessa inte är av högsta prioritet.

Nästa del Trost tar upp är precision, vilket syftar på författarens, d.v.s. mitt, sätt att registrera och uppfatta de svar som de tillfrågade uppger. I fallet med en vanlig enkät, d.v.s. en enkät där svarspersonerna själva kryssar i det alternativ de väljer och inte, som i denna studie, en telefonenkät, är utformningen av enkäten, förklaringarna och uttrycken i frågorna av stor vikt för precisionen. I denna studie är mitt sätt att ställa frågorna, förklara och uttrycka dem det motsvarande.

Slutligen nämner Trost också konstans, som behandlar tid och rum, vilket förutsätter att attityder och åsikter inte förändras under studiens tid. Återigen är det faktiska

förhållanden som denna studie undersöker och därför inga åsiktsfrågor som snabbt kan förändras. Dessa är aspekter som jag tagit hänsyn till i arbetet med min studie, där allt arbete varit standardiserat, vilket medför en hög reliabilitet.

Studiens validitet handlar om huruvida de frågor man ställer verkligen mäter det man avser att mäta. För att öka studiens validitet hjälper det att använda tydligt formulerade och ej vinklade frågor. Genom att underlätta förståelsen för svarspersonerna ökar man chansen att få de svar, kopplade till frågan, man efterfrågar. Om en svarsperson missuppfattar en fråga är risken stor att han eller hon svarar på något annat, d.v.s. det han eller hon tror menas med frågan.

Denna studie har använt sig av, som tidigare slagits fast och diskuterats, telefonenkäter. Fördelen med telefonenkäter och en studies validitet är att jag som genomför studien och enkäterna själv kan förklara för en svarsperson om han eller hon inte förstår frågan. För att öka validiteten ytterligare i denna studie har jag använt mig av testpersoner i utförandet av enkäten. Till min hjälp hade jag bl.a. andra, d.v.s. utanför studien, elever från Viskastrandsgymnasiet, som fick svara på frågorna och sedan berätta hur de uppfattat frågorna och om det fanns några eventuella frågetecken. På så vis fick jag svar på om de förstod de frågor som ställdes och om de var möjliga att applicera på Viskastrandsgymnasiets medieprogram och utbildning.

Objektivitet

Objektiviteten i en studie är beroende på författarens värderingar och hur mycket dessa spelat in under arbetets gång. Som tidigare nämnt, i inledningen, har jag själv varit elev på Viskastrandsgymnasiet, denna studies uppdragsgivare, vilket gör att jag naturligtvis har åsikter och tankar om utbildningen och vad den gett mig, d.v.s. de frågor jag ställer i denna studie. Under arbetet med studien har jag dock helt satt dessa åt sidan och arbetat som om jag inte varit elev på skolan, vilket inneburit t.ex. att jag inte berättat för mina svarspersoner att jag själv varit elev; genom att berätta det kan lätt samtalet bli av en annan karaktär då svarspersonen inte väljer att förklara, utan istället utelämnar detaljer eftersom han eller hon antar att jag vet om vissa saker, kursupplägg och/eller detaljer sedan innan, av tidigare erfarenhet på skolan.

Ett sätt att öka objektiviteten i en studie är att mäta om olika intervjuare registrerar, uppfattar och kodar samma saker i t.ex. intervjuer eller telefonenkäter. I denna studie är det endast en person, d.v.s. jag, som själv genomfört alla studiens delar vilket gör att frågorna omöjligen kan ha registrerats, uppfattats och kodats på olika sätt. Dock kan jag uppfatta saker på annat sätt än vad personen som uppgett svaret menat, men i denna studie är detta inte en aspekt som kan skapa stora problem för studien då alla frågor handlar om faktiska förhållanden och åsikter som formuleras och registreras utifrån satta svarsalternativ; jag som intervjuare lägger inte in några värderingar i det som svarspersonerna uppger, utan registrerar endast det de säger. Studien är dessutom en

kvantitativ studie, vilket innebär att studien inte söker djupare åsikter och kunskaper beroende på personers värderingar, utan söker information om faktiska, mätbara förhållanden. Dock måste jag som författare se över de frågor jag ställer i mina enkäter då svaren i enkät påverkas av de ord som valts ut och används i formuleringen av frågorna – saker som är beroende på vem som konstruerat frågorna och vilka värderingar den personen har (Björklund & Paulsson, 2003).

Denna studies objektivitet är hög, då jag som författare, medvetet tagit hänsyn till dessa påverkansfaktorer och varken nämnt för svarspersonerna att jag har erfarenhet av skolan samt inte heller skapat frågor som signalerar anpassning till skolans arbetssätt (t.ex. vad tyckte du om rullen; ett visst undervisningsupplägg Viskastrandsgymnasiet använder sig av).

Generaliserbarhet

P.g.a. de stora problem jag stött på gällande kontaktmöjligheter med eleverna från Viskastrandsgymnasiet är en generalisering i denna studie inte möjlig. Jag kan bara uttala mig om de personer jag har kunnat kontakta och få svar ifrån; dessa är med andra ord de enda jag kan representera. Om jag hade nått min målsättning, d.v.s. kunnat kontakta de 82 eleverna som var min urvalsgrupp, hade en generalisering av Viskastrandsgymnasiet avgångselever från år 2003 varit möjlig och mönster hade kunnat ses och uttalats om. Återigen är detta dock inte möjligt då jag nått knappt 37 procent av elevgruppen p.g.a. stora kontaktproblem. Jag är väl medveten om att detta är ett problem i studien, då det gör det svårt att uttala sig om den grupp jag avsett studera.

Empiri och analys

Grundläggande fakta

De elever som är med i denna studie är alltså elever från Viskastrandsgymnasiets medieprogram i Borås från studentåret 2003. Det totala elevantalet är 82 elever, men i denna studie är det endast 30 elever som kan representeras. Detta bortfall är något studien lider illa av, då inga generaliseringar kan göras. Vissa tecken kan anas, men inga slutsatser kan dras av dessa i ett större sammanhang. Återigen poängteras att denna studie endast kan representera de 30 elever som medverkar i studien.

Könsfördelningen av elever på gymnasieprogram i Sverige talar för fler flickor på teoretiska och studieförberedande program och fler pojkar på praktiska och yrkesförberedande program, men på medieprogrammet, som faktiskt klassificeras som ett yrkesförberedande program, är majoritet av eleverna kvinnor. Denna studies fokus ligger på eleverna från år 2003 på Viskastrandsgymnasiet i Borås, och de representerade i denna studie visar på en majoritet av kvinnor, men i verkligheten, sett till de 82 personer som faktiskt var elever på skolan, är könsfördelningen helt jämn med 41 kvinnor och 41 män, som visserligen ojämnt fördelade i de olika klasserna (endast en man läste textinriktningen i en klass av totalt 7 elever, och endast tre kvinnor, i en klass av totalt, 10, läste ljudinriktningen). Skolan, och utbildningen, framstår därmed som jämnt könsfördelad, men flertalet andra studier visar på, som vi tidigare diskuterat, att fler kvinnor än män väljer medieprogrammet, trots att detta går emot de studier som visar på en övervikt av män på yrkesförberedande program (Börjesson, 2004).

Tabell 1 - Är du man eller kvinna?

	Procent
Man	43,3
Kvinna	56,7
Procent	100
Antal svarande	30

Varför medieprogrammet?

Alla elever, utom en, uppgav att de valt medieprogrammet med anledningen att de var intresserade av en eller flera av utbildningarna på programmet. Den enda personen som inte valt medieprogrammet av intresse, hade valt utbildningen p.g.a. att han fattat tycke för Viskastrandsgymnasiet som skola. Ingen uppgav att de valt utbildningen p.g.a. tryck från kompisar eller familj, eller kommit in på andra- eller tredjehandsval. Svaret tyder

på att utbildningen har elever med målsättningar inför sin utbildning, de är med andra ord motiverade och har gjort ett medvetet val. Detta stämmer överrens med Jonsson och Örns (2006) studie, där de diskuterar varför elever väljer medieprogrammet. I deras studie hade hälften av eleverna valt medieprogrammet p.g.a. ett intresse och mål med utbildningen, resterande hälft hade valt programmet utan målsättning. På Viskastrandsgymnasiet är alltså andelen elever med målsättningar högre än den andel som väljer programmet utan målsättning.

Hur nöjda är eleverna?

Den största andelen elever uppgav att de var ganska nöjda med sin utbildning på medieprogrammet, följt av den näst största andelen som var mycket nöjda med utbildningen. Dock var andelen varken nöjda eller missnöjda och inte särskilt nöjda lika stor som de mycket nöjda. Ingen av eleverna uppgav att de inte alls var nöjda med sin utbildning. Detta är ett resultat som stämmer överrens med den studie Jageby och Carlsson (1999) fann då de undersökte de 114 första eleverna från Viskastrandsgymnasiet i Borås. De eleverna uppgav att de var nöjda med sitt gymnasieval och endast ett fåtal, i likhet med denna studie, uppgav att de var missnöjda med utbildningstiden och dess utfall.

Gällande elevernas nöjdhet i denna studie var det betydligt fler kvinnor än män som var mycket nöjda med sin utbildning på medieprogrammet, liksom det var betydligt fler män som var ganska nöjda med utbildningen. Överlag var kvinnorna mer nöjda med utbildningen än männen, dock uppgav ingen av männen att de inte var särskilt nöjda, medan fler kvinnor uppgav detta. Summa summarum ansåg sig eleverna vara ganska nöjda med sin utbildning.

Tabell 2- Är du nöjd med din utbildning på medieprogrammet?

	Män	Kvinnor
Mycket nöjd	15,4	41,2
Ganska nöjd	53,8	29,4
Varken nöjd eller missnöjd	30,8	11,8
Inte särskilt nöjd	0	17,6
Inte alls nöjd	0	0
Procent	100	100
Antal svarande	13	17

Eleverna på medieprogrammets videoriktning var de som var mest nöjda, d.v.s. mycket nöjda, med utbildningen, följt av eleverna på ljudinriktningen, fotoinriktningen och grafrikningen som alla var ganska nöjda medan eleverna på textinriktningen var varken nöjda eller missnöjda. Ingen av eleverna i ljudklassen och videoklassen såg sig som inte särskilt nöjda eller inte alls nöjda och ingen i videoklassen ansåg sig vara något annat än nöjd.

Tabell 3 - Är du nöjd med din utbildning?

	MPTX (text)	MPLJ (ljud)	MPVI (video)	MPFO (foto)	MPGR (graf)
Mycket nöjd	20	33,3	75	20	20
Ganska nöjd	20	50	25	40	50
Varken nöjd eller missnöjd	40	16,7	0	20	20
Inte särskilt nöjd	20	0	0	20	10
Inte alls nöjd	0	0	0	0	0
Procent	100	100	100	100	100
Antal svarande	5	6	4	5	10

Utbildningens styrkor och svagheter

De olika klasserna och dess elever ansåg också att olika saker var det bästa och det sämsta på skolan, beroende på vad de upplevt under sin medieutbildning. Det är viktigt att veta om att eleverna hade olika lärare i sina olika karaktärsämnen och därmed skiljer sig också deras lektionsupplägg vilket i det längre loppet resulterar i olika upplevelser och åsikter om skolan.

Lektionsuppläggen

Ingen av klasserna (d.v.s. ingen majoritet av eleverna) tyckte att medieprogrammets lektionsupplägg var det bästa på skolan, tvärtom tyckte textinriktningens elever att lektionsuppläggen var det sämsta på skolan och ingen av eleverna i videoklassen ansåg att lektionsuppläggen var en av programmets styrkor. Flera av eleverna i de olika klasserna ansåg att lektionerna kunde vara röriga, allt för "lösa", d.v.s. utan planering och med för mycket eget ansvar. En elev nämnde kursen "filmkunskap" som ett exempel på ett, enligt henne, dåligt lektionsupplägg:

"Det var ju gött att sitta och kolla på en halvbra film i 1½ timme för att sedan bara säga vad man tyckte om den. Nu efterhand tycker jag att man kunde gjort mycket mer vettigt!"

Flera av eleverna tyckte inte heller att lektionernas upplägg planerades så att de passade alla och elevernas olika ambitionsnivåer och uppnådda nivåer. En elev kallade vissa lektioner "dagisverksamhet" då hon ansåg att lektionerna endast anpassades efter de elever som låg efter i undervisningen:

"Vi som ansträngt oss och redan var klara med uppgifterna fick bara sitta och kolla på, för lärarna hade inte förberett några extrauppgifter åt oss. Så var det på många lektioner, så det är många timmar bortslösade på väntan."

Medieprogrammets fria undervisningsstil, med mycket ansvar hos eleverna själva kan ses som progressiv eller som passande i Freinetpedagogiken där eleverna ska arbeta mot mål, under eget ansvar och med en hög grad av samarbete för en egen framställning av lektionsunderlaget i form av t.ex. foton, ljud och/eller filmer. Detta är en undervisningssorts som kräver en del av eleverna i form av egna initiativ, vilket dock inte ska ta bort lärarnas ansvar att förse elever med fler utmaningar på lektionerna. Även om medieprogrammets tanke om ett problemlösande lektionsupplägg motiverar och skapar kreativitet hos eleverna krävs ett, av lärarna utsett, problem att lösa.

I tabell 4, här nedan, visas elevernas samlade svar klassvis på frågorna vad om var det bästa och det sämsta på skolan. Majoriteten av eleverna och även klasserna anser att lektionsupplägget inte var det bästa på skolan och därmed inte var en styrka i medieprogrammet. Grafklassens elever är dock splittrade i frågan och många av eleverna kunde berätta positivt om lektioners stora mått av eget ansvar.

Tabell 4 - Var lektionsuppläggen det bästa på skolan och med utbildningen?

	MPTX	MPLJ	MPVI	MPFO	MPGR
Ja	20	16,7	0	40	50
Nej	80	83,3	100	60	50
Procent	100	100	100	100	100
Antal svarande	5	6	4	5	10

På motfrågan, d.v.s. "var lektionsupplägget det sämsta på skolan och med utbildningen?" var det även här många elever, och därmed klasser, som inte heller tycker att lektionsuppläggen var det sämsta på skolan och med utbildningen. Enda undantaget är textklassens elever, där majoriteten anser att lektionsuppläggen var det sämsta på skolan och med utbildning. En elev berättar att hon fick välja vilka ämnen hon skulle prioritera, då alla ämnen inte hanns med. Tvärtom berättar dock en elev som den allt för lösa planeringen av läxor och uppgifter i skolan. Hon berättar om lärarna som "släppte eleverna lösa" på lektionerna för att själva bestämma vad de ville göra och förväntade sig sedan, vad eleven kallar, "bra saker". Elevernas negativa bild av lektionsuppläggen stämmer överrens med den kritik medieprogrammet fått, bl.a. påtalad tidigare i texten, av Skolverket, där genomförandet, d.v.s. lektionerna, ej ansågs nå upp till kraven. Medieprogrammet kom även att kallas, jämförbart med den dagisverksamhet en elev tidigare nämnde, klipp-och-klistra-linje.

Lärarna

Liknande svar gav eleverna gällande medieprogrammets lärare. Ingen majoritet av eleverna, och därmed ingen av klasserna, ansåg att lärarna var det bästa på skolan och med utbildningen. Däremot var videoeleverna splittrade i frågan där hälften av eleverna ansåg att lärarna var det bästa. På frågan om lärarna var det sämsta var det endast $\frac{1}{4}$ som ansåg att så var fallet. En av grafeleverna nämnde att klassen hade många vikarier:

"Vi hade många vikarier, som aldrig kändes riktigt insatta i vad vi gjorde. När vi väl hade våra "riktiga" lärare var det mestadels bra."

Medieprogrammet har, som tidigare nämnt, fått kritik för dess lärare som sades sakna kompetens. På Viskastrandsgymnasiet har dock majoriteten av lärarna erfarenhet av mediebranschen (Ellinge, muntlig information). Eleverna och klasserna svarade alltså att lärarna inte var det bästa på skolan, men på frågan om lärarna var det sämsta på skolan tar de ett än större avstånd. Ingen majoritet i någon av klasserna anser att lärarna var det sämsta. Detta visar på, liksom hos tidigare och även kommande frågor, att eleverna inte anser att något är det sämsta bara för att det inte är det bästa.

Utrustningen

Gällande utrustningen på skolan gav eleverna mer positiva svar. Majoriteten av eleverna i fotoklassen ansåg att utrustningen på skolan var det bästa med utbildningen, och i videoklassen ansåg hälften av eleverna att utrustningen var det bästa på programmet. En av eleverna i grafklassen ansåg att skolans utrustning var "flashig" och många av eleverna påpekar att eftersom skolan var så pass ny och "modern" hade den mycket bra utrustning. En av fotoeleverna berättar att det bara fanns en digital kamera för alla årskurser, inklusive rullen (d.v.s. ca 200 elever) att dela på. Enligt henne såg ingen på det som någonting negativt. Dock påpekar hon avsaknaden av kunskaper om digitalt foto efter avslutad gymnasietid; något branschen efterfrågat. Ett flertal av fotoeleverna nämner också skolans foto- och mörkerrum som stora styrkor. Grafklassen och

ljuddklassens elever var inte riktigt lika eniga om att utrustningen var en av programmets styrkor, utan majoriteten ansåg att utrustningen inte var något av det bästa. Då utbildningen skapades med syftet att utveckla nya roller inom medieyrket är elevernas åsikter om utrustningen och dess påverkan på deras yrkesliv inom branschen nedslående då eleverna ansåg sig själva inte ha det som krävdes för att ens komma in i den bransch som existerade. En allt mer utvecklad teknik inom medieyrket gör också att utbildningen och dess, i vissa fall, dåliga utrustning inte underlättar övergången från utbildning till yrke för eleverna.

Tabell 5 - Var utrustningen det bästa på skolan och med utbildningen?

	MPTX	MPLJ	MPVI	MPFO	MPGR
Ja	40	16,7	50	80	20
Nej	60	83,3	50	20	80
Procent	100	100	100	100	100
Antal svarande	5	6	4	5	10

På motsatsfrågan, om utrustningen var något av det sämsta på skolan, gavs dock positiva svar – ingen av videoklassens och fotoklassens elever ansåg att utrustningen var det sämsta på skolan och endast ett fåtal av textklassens, ljudklassen och graffklassens elever ansåg att utrustningen var det sämsta. Genomgående i enkäterna har kommentarer lagts in om skolans modernitet och uppdaterade programvaror, men endast graflinjens elever påpekade flertalet gånger de moderna programvarornas vikt. Dock påpekades också den, enligt vissa, omoderna datautrustningen då många ansåg att PC-datorer var fel att undervisas i då branschen använde Mac. Nästintill alla tillfrågade ljudelever har påpekat att de ansåg att utrustningen, programvarorna och arbetssättet var omodernt och inte gav dem någon vidare branschkunskap, men att utrustningen ändå sågs som bra.

"Vi kunde ju sända radio och fixa med musik, men jag har svårt att tro att någon skulle använda de programmen i verkligheten. De funkade ju, men de var alldeles för omoderna och osmidiga, men funkade som sagt..."

Tabell 6 - Var utrustningen det sämsta på skolan och med utbildningen?

	MPTX	MPLJ	MPVI	MPFO	MPGR
Ja	20	16,7	0	0	30
Nej	80	83,3	100	100	70
Procent	100	100	100	100	100
Antal svarande	5	6	4	5	10

Även mot utrustningen på medieprogrammet har det riktats kritik. Skolverket nämner en svag satsning på den tekniska utrustningen och påpekar den inverkan det har på programmets och utbildningens kvalitet då det inte ger eleverna den bredd och det djup programmet ska ge inom fortsatt arbete eller fortsatt utbildning inom yrket och branschen.

Andra styrkor och svagheter

Utöver de givna alternativ angående vad som var det bästa och det sämsta på skolan uppgav eleverna att skolan hade styrkor i sitt helhetstänk, då konceptet på skolan med mycket eget arbete och ansvar var motiverande. De berättade även att stämningen på skolan och programmet var bra och att de medieämnen som undervisades var bra planerade och intressanta. Skolan och utrustningen sågs som modern och utbildningen omnämns flera gånger som "inne" och en elev påpekar den stora skillnad han upplevt då han bytte från ett enbart teoretiskt gymnasium till Viskastrandsgymnasiets medieprogram. Han påtalar den positiva skillnad han upplevde i samarbetet mellan eleverna och den fräschhet skolan hade som han tidigare inte upplevt.

Ett flertal av eleverna nämner också att utbildningen gav dem social kompetens, ett stort intresse för nyheter och en mer nyanserad bild av mediernas roll i samhället. Detta innebär att ett av medieprogrammets mål; att ge eleverna en bild av mediernas funktion i samhället så att de själva kan skapa sig förståelse för kommunikationen, förutsättningarna och mediernas roller i samhället har uppnåtts (www.skolverket.se). Medieprogrammets syfte att, på påpekan av ungdomsforskare, tillfredsställa det behov ungdomar hade av medier, uppnåddes därmed då de fick lära sig mer och fick kompetenser i ämnet som de sedan hade användning av i annat än i sitt yrkesliv (Skolverket, 1997).

De saker eleverna däremot tyckte var sämre var att det egna ansvaret och det egna arbetet ibland kunde bli lite för mycket. En elev nämnde att kommunikationen mellan

lärarna kunde förbättrats. Hon berättade att prover och inlämningar ofta krockade och hon beskrev, likt en annan elev, en situation där en prioritering av ämnen blev aktuell. Ytterligare ett problem ansåg vissa av eleverna vara omotiverade klasskompisar som de ansåg inte var där för medieutbildningen, utan bara var där p.g.a. de låga intagningspoäng programmet hade. Denna kritik har även fått utrymme förut då elever från andra medieprogram uppgett att de blivit lidande av skoltrötta och oengagerade elever. Göran Perssons uttalande om att medieprogrammet bara skulle locka till sig de mest motiverade eleverna stämde därmed inte enligt eleverna på medieprogrammet i Borås. Dock uppgav, som tidigare nämnt, eleverna att de valt programmet av intresse för en eller flera av utbildningarna på programmet vilket innebär att valet av gymnasium därför var, för eleverna, ett medvetet och motiverat val (Skolverket, 1997). Om GY11 blir aktuellt kommer behörighetskraven att höjas på utbildningarna i svenska gymnasieskolan och skillnaderna mellan ett yrkesförberedande och ett teoretiskt program kommer att bli större. Eventuellt kommer detta att minska problemen med omotiverade elever, då det kommer att krävas mer av dem för att nå den utbildning de vill (Skolverket, 2010).

Det uppgavs även att en rådgivare, eller någon annan ansvarig person, saknats för att hjälpa eleverna med information och mer personlig hjälp gällande vidareutbildning inom media; en person, likt en SYO-konsulent, men mer insatt i mediebranschen. Flera av eleverna nämner också den bristande kompetensen inom andra ämnen är media. Många av eleverna som efter gymnasiet började studera gjorde det för att läsa upp sina betyg och läsa till ämnen som utbildningen inte kunde erbjuda, t.ex. matte C. Utbildningen gav därför, så som Skolverket slår fast, bristande allmänkunskap samt otillräckliga förberedelser inför vidare studier. Eleverna säger också, flera gånger, att det var omöjligt att gå raka vägen från utbildning vidare in i mediebranschen, då de sett på programmet som klart yrkesförberedande. Skolverket kritiserar medieprogrammet med orden att programmet inte ger någon färdig yrkeskompetens, utan istället borde betraktas som en grund inför vidare studier. Det är därför beklagligt att programmet inte heller ger tillräckliga kunskaper och betyg/meriter för att studera vidare, utan att först läsa upp och/eller till ämnen (Skolverket, 1997).

Något som eleverna inte nämnde, men som skolverket starkt poängterat, var medieprogrammets oförmåga att förse medieprogrammets elever med APU (www.skolverket.se). Ingen av eleverna nämnde detta som något annat som var det sämsta på skolan, vilket kan innebära att detta inte var något problem vid tidpunkten då dessa elever gick på skolan. Dock är det endast 30 elevers åsikter denna studie representerar, vilket innebär att resterande elever kan ha upplevt annat. Det vet denna studien dock inget om och kan därför inte uttala sig om. Vi kan inte heller generalisera detta, liksom alla andra resultat i studien, då allt för många elevers medverkan saknas.

Vad gör eleverna i dag?

I år är det sju år sedan eleverna tog studenten på Viskastrandsgymnasiet och deras sysselsättning sedan gymnasietiden har förändrats. 20 procent av eleverna arbetar inom mediebranschen som tryckare, journalister, grafiska designers, filmare, reklamare och kommunikatörer, varav några av dem arbetar med detta som egna företagare och/eller frilansare. Knappt 47 procent arbetar inom andra branscher med yrken såsom förskolelärare, personliga assistenter, banktjänstemän, inom detaljhandeln samt på callcenter med kundservice, bokning och försäljning. 30 procent av eleverna studerar på eftergymnasial nivå, med inriktning på ämnen såsom ekonomi, hälso- och sjukvård, IT, naturvetenskap, pedagogik och media. Endast knappt 4 procent är arbetslösa, vilket i denna studie motsvarar en person.

De arbetar

Av de 30 elever denna studie representerar är det 6 personer som arbetar inom branschen, 14 personer inom annat område, 9 personer studerar på eftergymnasial nivå och endast en person är arbetslös. P.g.a. de bortfallsproblem denna studie lidit går det inte att dra några generaliserande slutsatser kring dessa siffror, men det ger en bild av hur det ser ut för en del av Viskastrandsgymnasiet medieprogramms avgångselever från år 2003.

Tabell 7 - Vad arbetar du med i dag?

	Procent
Arbetar inom område för min utbildning	20
Arbetar inom annat område	46,7
Studerar	30
Är arbetslös	3,3
Procent	100
Antal svarande	30

Elevernas sysselsättningar skiljer sig till viss del ur ett könsperspektiv, då det är fler kvinnor än män som arbetar inom område för sin utbildning, d.v.s. inom mediebranschen medan det är fler män som arbetar inom annat område. Det är dock viktigt att ha i tanken att denna studie endast representerar 30 av de 82 eleverna och har en övervikt av kvinnor (17 gentemot 13 män). Resultatet bör därför begrundas med detta i beaktning. Könfördelningen mellan eleverna som i dag studerar är väldigt jämn då det endast skiljer på några få procentenheter, men detta diskuteras vidare senare.

Tabell 8 - Var arbetar du med i dag?

	Man	Kvinna
Arbetar inom område för min utbildning	15,4	23,5
Arbetar inom annat område	53,8	41,2
Studerar	30,8	29,4
Är arbetslös	0	5,9
Procent	100	100
Antal svarande	13	17

Det visar sig att både de elever som arbetar inom branschen och de som arbetar inom annat område är nöjda med sin utbildning på medieprogrammet där det stora flertalet är mycket eller ganska nöjda. Dock är det fler som arbetar inom annat område eller studerar som är mindre nöjda med sin utbildning på medieprogrammet, jämfört med de som arbetar inom branschen – ett resultat som med största sannolikhet har koppling till just den sysselsättning de har. De elever som arbetar med sitt målyrke anser sig vara mer nöjda med sin utbildning då de ser sig själva använda/ha nytta av sina kunskaper från gymnasiet jämfört med de som dagligen inte arbetar med medier.

Tabell 9 - Är du nöjd med din utbildning?

	Arbetar inom område för min utbildning	Arbetar inom annat område	Studerar	Är arbetslös
Mycket nöjd	33,3	35,7	22,2	0
Ganska nöjd	33,3	42,9	33,3	100
Varken nöjd eller missnöjd	33,3	14,3	22,2	0
Inte särskilt nöjd	0	7,1	22,2	0
Inte alls nöjd	0	0	0	0
Procent	100	100	100	100
Antal svarande	6	14	9	1

På fortsättningsfrågan om huruvida eleverna anser sig ha haft användning av sin gymnasieutbildning i sitt yrke är det däremot skillnader mellan branscherna. De elever som arbetar inom mediebranschen anser till knappt 84 procent att de har haft användning av sin utbildning på medieprogrammet, medan endast knappt 36 procent av de elever som arbetar inom annat område anser sig ha haft användning av sin utbildning vilket, liksom i frågan ovan, är med största sannolikhet direkt kopplad till elevernas nutida användnings- och bruksgrad av sina gymnasiekunskaper. De som arbetar inom branschen har en högre användning av sina mediekunskaper jämfört med de som inte dagligen "behöver" dem i sitt yrke.

Tabell 10 - Anser du att du har haft användning av din gymnasieutbildning i ditt yrke?

	Arbetar inom område för min utbildning	Arbetar inom annat område	Studerar	Är arbetslös
Ej tillfrågad	0	0	0	100
Ja	83,3	35,7	11,1	0
Nej	16,7	64,3	88,9	0
Procent	100	100	100	100
Antal svarande	6	14	9	1

De studerar

Andelen elever som efter gymnasiet valde att studera vidare på eftergymnasial nivå var knappt 77 procent, och andelen som valde att inte göra det var därmed 23 procent. I denna studie motsvarar den lägre andelen sju personer där en av dessa arbetar inom branschen som tryckare. Resterande som arbetar inom branschen har alla vidareutbildat sig på eftergymnasial nivå inom media, journalistik och reklam (detta diskuteras mer senare i texten).

Tabell 11 - Har du studerat vidare efter gymnasiet?

	Procent
Ja	76,7
Nej	23,3
Procent	100
Antalet svarande	30

Bland de elever som valde att studera vidare fanns även skillnader mellan könen där fler kvinnor än män valde att studera vidare på eftergymnasial nivå, men vi bör, även här, ta i beaktning att det är fler kvinnor än män representerade i denna studie, vilket naturligtvis påverkar de resultat som här redovisas. Dock stämmer resultaten överrens med den verklighet vi i dag lever i, där det är fler kvinnor än män (60 procent jämfört med 40 procent) som i dag studerar på eftergymnasial nivå. Denna utveckling har gått från en överrepresentering av män på utbildningar på eftergymnasial nivå, till en jämn fördelning, för att nu ge en övervikt av kvinnor på landets eftergymnasiala utbildningar (Borevi och Strömblad, 2001).

Tabell 12 - Har du studerat vidare efter gymnasiet?

	Män	Kvinnor
Ja	69,2	82,4
Nej	30,8	17,6
Procent	100	100
Antal svarande	13	17

Bland de som valt att studera vidare på eftergymnasial nivå fanns ett antal som valde att studera vidare på inriktningen media/journalistik/reklam. Antalet var sex elever som alla numer arbetar inom branschen med olika yrken.

Tabell 13 - Har din eftergymnasiala utbildning inriktning mot media/journalistik/reklam?

	Procent
Ej tillfrågade	23,3
Ja	23,3
Nej	53,3
Procent	100
Antalet svarande	30

Andelen elever som studerat vidare efter gymnasiet och som anser sig ha haft användning av sin utbildning på medieprogrammet är endast 26 procent, vilket innebär att den andel elever som inte anser sig ha haft användning av sin gymnasieutbildning är

knappt 74 procent. Däremot anser de elever som studerat inriktningen media/journalistik/reklam på eftergymnasial nivå att de har haft mer nytta och användning av sin utbildning på medieprogrammet (71,4 procent) jämfört med de elever som inte studerat samma inriktning på eftergymnasial nivå. De elever som istället studerat andra inriktning anser till knappt 94 procent att de inte har haft någon användning av sin utbildning. Även här är resultatet logiskt då de som studerat media på eftergymnasial nivå kan använda sina kunskaper från medieprogrammet, medan de elever som studerat något annat ämne inte har lika stor användning och nytta av de ämnesområden som berördes under gymnasietiden.

Tabell 14 - Anser du att du har haft användning av din gymnasieutbildning

	Ej tillfrågade	Ja, min eftergymnasiala utbildning hade inriktning mot media/journalistik/reklam	Nej, min eftergymnasiala utbildning hade inte inriktning mot media
Ej tillfrågade	100	0	0
Ja	0	71,4	6,3
Nej	0	28,6	93,8
Procent	100	100	100
Antal svarande	7	7	16

Resultatet är mycket positiva då det visar att de ämnen som undervisades under gymnasietiden även visade sig vara aktuella och av vikt på en eftergymnasial nivå då eleverna ansett sig ha haft användning av sina tidigare erfarenheter och kunskaper. Kanske är detta något som stämmer överrens med de studier av medieprogrammet som visar att eleverna har mer bredd än djup i sina kunskaper, något både Jageby och Carlsson (1999) och Skolverket (1997) funnit och påtalat. Elevernas gymnasieutbildning räckte inte, förutom för en person, som ensam yrkesutbildning då den gissningsvis inte var tillräckligt djup, men kunskaperna räckte däremot till att vara förberedande inför vidare studier som i sin tur gav eleverna djupare kunskaper om media/journalistik och reklam. Denna studie visar alltså på att sambandet medieprogrammet på gymnasienivå och media/journalistik/reklam på eftergymnasial nivå är en positivt och gynnsam kombination då det ger eleverna arbete inom branschen där de anser sig ha användning av sin gymnasieutbildning.

Ett fortsatt intresse för media

Knappt 87 procent av eleverna har ett fortsatt intresse för media och skriver, spelar musik, sjunger, fotograferar och redigerar bilder på sin fritid. Av dem är det knappt 81 procent som anser sig ha haft användning av sin medieutbildning i sitt utövande och uppfattningen delas av båda könen då både män och kvinnor anser till knappt 77 procent att de har haft användning av sin gymnasieutbildning i sitt intresse.

Vad har deras bakgrund spelat för roll?

Som tidigare nämnt i texten är bl.a. genus, etnicitet, klass och betyg några av de faktorer som påverkar elevers utbildningsval. Dessa faktorer samt bostadsort och vidareutbildning påverkar också människors möjligheter att få arbete.

Utlandsfödda föräldrar

Alla elever är födda och har vuxit upp i Sverige, men tre av dem har utlandsfödda föräldrar från annat land i Norden, annat land i Europa och land utanför Europa. De elever som är födda i Sverige och har svenskfödda föräldrar är mer nöjda med sin utbildning på medieprogrammet jämfört med de elever som har utlandsfödda föräldrar. I denna studie bör man dock se mycket kritiskt på dessa resultat, då bortfallet av elever är stort och det endast är tre elever med utlandsfödda föräldrar som diskuteras. Detta innebär, som tidigare nämnt, att studien endast kan representera de 30 elever som medverkar och i just denna tabell, nummer 15, baseras resultatet på 3 utav 30 elever i en grupp av totalt 82 personer. Resultaten, detta liksom de andra i studien, är därför inte generaliserbara.

Tabell 15 - Är du nöjd med din utbildning på medieprogrammet?

	I Sverige	Annat land i Norden	Annat land i Europa	Land utanför Europa
Mycket nöjd	33,3	0	0	0
Ganska nöjd	37	100	0	100
Varken nöjd eller missnöjd	18,5	0	100	0
Inte särskilt nöjd	11,1	0	0	0
Inte alls nöjd	0	0	0	0
Procent	100	100	100	100
Antal svarande	27	1	1	1

Barn till utlandsfödda föräldrar riskerar att inte få ett arbete i samma utsträckning som barn till svenskfödda föräldrar, oavsett om barnen är födda i Sverige eller ej. Barnens betyg är också sämre, jämfört med barn till svenskfödda föräldrar och den ständigt växande gruppen med elever med utländsk bakgrund uppvisar ett allt sämre betyg. Det är också en allt lägre andel barn till utlandsfödda föräldrar som väljer att studera teoretiska linjer på gymnasiet jämfört med barn till svenskfödda föräldrar. I denna studie är dessa teorier och fakta inte överrensstämmande med resultatet, då alla de tre eleverna med utlandsfödda föräldrar hade bra avgångsbetyg och arbetar inom branschen. Det är dock svårt att applicera dessa fakta och teorier på denna studie då det endast är 30 elever av totalt 82 som medverkar vilket gör att underlaget är bristfälligt och det kan därför inte avgöras om studien ger några fullständigt rättvisande resultat. Detta resultat är därför, likt resten av studien, inte generaliserande.

De tre eleverna med utlandsfödda föräldrar kommer dessutom från högstatushem, så som tjänstemannahem och företagarhus. Detta, föräldrarnas egen utbildnings- och sociala bakgrund, är några av de faktorer som spelar störst roll för om barn ska välja att studera vidare och att få arbete. En stor påverkansfaktor på om barn till utlandsfödda föräldrar ska få ett arbete eller ej är om föräldrarna själva är integrerade och delaktiga i samhället, vilken i fallet med de tre eleverna till utlandsfödda föräldrar i denna studie naturligtvis spelat in (Borevi och Strömblad, 2004). Mer om klasstillhörighet diskuteras i nästa stycke.

Dock visar Jonsson och Örn (2006) studie att elever med utländsk bakgrund gör ett mer medvetet gymnasieval än barn till svenskfödda föräldrar, vilket också skulle kunna kopplas samman till de elever med utlandsfödda föräldrar i denna studie, då alla tre eleverna hade ett mål med sin utbildning som de sedan, med hjälp av vidareutbildning, uppnådde.

Klasstillhörighet

53 procent av eleverna har vuxit upp i arbetarhus, och 23 procent har vuxit upp i tjänstemannahem. I år, sju år efter studenten, uppger 70 procent att de bor i arbetarhus och knappt 17 procent att de bor i tjänstemannahem. Fortfarande är andelen jordbrukarhus, högre tjänstemannahem och företagarhus lägre andelar jämfört med arbetarhus och jordbrukarhus.

Skillnader i vad barn väljer att studera beror till stor del på deras sociala bakgrund med faktorer som föräldrarnas utbildningsgrad och inkomst. Barn med högre social status läser oftare teoretiska linjer på gymnasiet och fortsätter därefter oftare med eftergymnasiala studier än de barn som kommer från lägre sociala klasser. Dessa fakta stämmer överrens med vad denna studie visat på av de 30 elever den representerar, då en större andel barn från högre tjänstemannahem och företagarhus valde att studera vidare jämfört med barn från tjänstemannahem, jordbrukarhus och arbetarhus. I

denna studie var andelen elever som valde att studera vidare mycket stor även från de sociala klasser som, enligt tidigare studier, inte brukar studera vidare (t.ex. arbetarklassbarn). Medieprogrammet som gymnasieprogram väljs oftare av barn från medelklassen, d.v.s. arbetarhem- och tjänstemannahemsbarn, vilket är överrensstämmande med denna studies 30 representerade elever där majoriteten kom från arbetarhem.

Tabell 16 - Har du studerat vidare efter gymnasiet?

	Ja	Nej	Procent	Antal svarande
Arbetarhem	68,8	31,2	100	16
Jordbrukarhem	100	0	100	1
Tjänstemannahem	71,4	28,6	100	7
Högre tjänstemannahem	100	0	100	2
Företagarhem	100	0	100	4

Hur elevernas klasstillhörighet har påverkat deras sysselsättning i dag kan vi få en bild av i tabell 17 som vi ser nedan (nästa sida). Av de elever som växte upp i arbetarhem arbetar över hälften inom annat område i dag. Ett stort antal av dem studerar och endast en person arbetar inom branschen. Den enda, av de 30 elever denna studie representerar, som är arbetslös har också vuxit upp i ett arbetarhem. Av de elever som växte upp i högre tjänstemannahem och företagarhem är det fler elever som arbetar inom branschen än inom annat område. Av de barn som vuxit upp i arbetarhem arbetar den stora majoriteten inom annat område, vilket tyder på att ett barns sociala status och uppväxtem spelar in både på vad barnet väljer att studera på gymnasiet, på eftergymnasial nivå och slutligen också vad du arbetar med. Det finns med andra ord ett positivt samband mellan den påverkan din sociala bakgrund har på dina utbildningsval, och i det längre loppet, ditt yrke. Detta är dock endast mönster bland de 30 elever som representeras i denna studie.

Tabell 17 - Vad arbetar du med i dag?

	Arbetar inom område för min utbildning	Arbetar inom annat område	Studerar	Är arbetslös	Procent	Antal svarande
Arbetarhem	6,3	56,3	31,3	6,3	100	16
Jordbrukarhem	0	100	0	0	100	1
Tjänste-mannahem	28,6	42,9	28,6	0	100	7
Högre tjänste-mannahem	50	0	50	0	100	2
Företagarhem	50	25	25	0	100	4

Stad och område

De flesta av eleverna, knappt 78 procent, bor kvar i Borås medan knappt 17 procent flyttat till större städer såsom Stockholm, Göteborg och Malmö. Endast knappt 7 procent har flyttat till mindre städer.

Tabellen visar också att de som bor centralt i en storstad oftare arbetar inom branschen än inom annat område. De som däremot bor i stad eller större tätort (t.ex. Borås) oftare arbetar inom annat område än sin utbildning. Tabellen visar också att de som bor på ren landsbygd oftare arbetar inom branschen, men man bör se på detta resultat, liksom de andra i studien, med beaktning att studien lider av ett stort bortfall och det därför inte är möjligt att göra några generaliseringar. Denna studie uttalar sig endast om de 30 elever som medverkar.

Tabell 18 - Vad arbetar du med i dag?

	Arbetar inom område för min utbildning	Arbetar inom annat område	Studerar	Är arbetslös	Procent	Antal svarande
Storstad: centralt	50,0	0	50	0	100	4
Storstad: ytterområde	0	100	0	0	100	1
Stad eller större tätort: centralt	11,8	52,9	35,3	0	100	17
Stad eller större tätort: ytterområde	16,7	50	16,7	16,7	100	5
Mindre tätort	0	100	0	0	100	1
Ren landsbygd	100	0	0	0	100	1

Betyg

De elever som hade ett högre avgångsbetyg (från 20 VG och MVG och uppåt) arbetar antingen inom branschen eller studerar. Endast en av dessa nio elever med högt betyg arbetar inom annat område. De elever som hade lägre betyg (färre än 20 VG och MVG) arbetar inom annan bransch eller är arbetslösa. Endast en person med lägre betyg arbetar inom branschen. Sammanfattningsvis är det alltså de eleverna med mycket bra betyg ofta inom branschen än de eleverna med lägre betyg och samma sak gäller det omvända; elever med lägre betyg arbetar inom andra områden oftare än de arbetar inom branschen.

Ingen av eleverna nämnde något problem med att pojkar fick mer uppmärksamhet än flickor, som annars är bevisat i tidigare studier om interaktionsmönster i klassrum, där pojkar ges mer utrymme. Dock resulterar detta inte i, som tidigare nämndes, bättre

betyg för pojkarna, utan fortfarande, som det varit i många år med få undantag, är det flickorna som har de högsta betygen. Även bland de 30 eleverna från Viskstrandsgymnasiet medieprogram, som medverkar i denna studie, är det flickorna som har högst betyg. 6 stycken av flickorna har fler än 20 VG och MVG på sitt avgångsbetyg, medan endast 3 av pojkarna har samma antal VG och MVG, vilket alltså är hälften så många och därmed styrker de tidigare studierna om att flickor har bättre betyg än pojkar. Återigen bör det dock påpekas att denna studie endast kan uttala sig om de 30 elever som medverkar, inga generaliseringar kan med andra ord göras till den större gruppen avgångselever från Viskastrandsgymnasiets medieprogram 2003 (Gannerud, 2001).

Vidareutbildning

Att ha en utbildning ses som meriterande, och kunskap kallas ibland för makt, men som vi tidigare slog fast, är det den eftertraktade kunskapen som är den maktgivande (Borevi och Strömblad, 2004). Frågan som ställs är om högre utbildning ger jobb i en högre grad än om du inte utbildat dig på eftergymnasial nivå. I tabellen nedan ser vi att av de som arbetar inom område för sin utbildning oftare är utbildade än inte, det är alltså fler utbildade än outbildade som arbetar inom branschen. Samma sak gäller de som arbetar inom annat område även om skillnaderna mellan de som är utbildade och de som inte läst vidare på eftergymnasial nivå inte är riktigt lika stora som de som arbetar inom branschen. Det visar sig också att den person som är arbetslös inte heller har någon utbildning, vilket i det längre loppet skulle innebära att de som är arbetslösa oftare är utan utbildning. Dock påpekar jag återigen att denna studie endast representerar den 30 personer som medverkar, vilket innebär att inga generaliseringar är möjliga att göra.

Tabell 19 - Har du studerat vidare?

	Ja, jag har studerat vidare efter gymnasiet	Nej, jag har inte studerat vidare efter gymnasiet	Procent	Antalet svarande
Arbetar inom område för min utbildning	83,3	16,7	100	6
Arbetar inom annat område	64,3	35,7	100	14
Studerar	100	0	100	9
Är arbetslös	0	100	100	1

Fler kvinnor än män arbetar inom branschen, medan fler män än kvinnor arbetar inom andra branscher och av de elever som studerar i dag är det jämnt fördelat mellan könen. Det är även intressant att se om de studier som menar på att fler kvinnor än män studerar vidare på pedagogiska och hälso- och sjukvårdsinriktade utbildningar samt att män oftare studerar matematik, data och IT faktiskt stämmer. Bland de 30 eleverna, denna studie representerar, som valt att studera vidare på eftergymnasial nivå stämmer de tidigare studierna till en viss del (se nästa stycke).

Tabell 20 - Vad arbetar du med i dag?

	Man	Kvinna
Arbetar inom område för min utbildning	15,4	23,5
Arbetar inom annat område	53,8	41,2
Studerar	30,8	29,4
Är arbetslös	0	5,9
Procent	100	100
Antal svarande	13	17

Av de studenter som valde att studera vidare på eftergymnasial nivå och studera media/journalistik/reklam var det en större andel kvinnor, liksom det var en större andel kvinnor än män som valde att studera en pedagogisk inriktning på eftergymnasial nivå, vilket innebär att de studier som talar för att fler kvinnor än män läser pedagogik, i denna studie, stämmer. Dessa studier menar att det beror på den invanda tron på att yrket "passar" kvinnor och utvecklingen visar att det fortfarande är få män som väljer den utbildningen på eftergymnasial nivå (Gannerud, 2001).

Dock finns det en skillnad mot dessa studier vi nyss nämnde, då det är en större andel män än andelen kvinnor, i denna studie, som valt att studera en hälso- och sjukvårdsinriktad utbildning på eftergymnasial nivå. Dock stärks de tidigare studierna återigen då en större andel män än kvinnor valt att studera en inriktning mot naturvetenskap/matematik/data. Dock är det en viss andel kvinnor som också valt att studera detta på eftergymnasial nivå, vilket också stämmer överrens med de studier som visar att allt fler kvinnor tar sig in på de utbildningar som ses som "typiskt" manliga (Borevi och Strömblad, 2004).

Slutdiskussion

I följande stycken diskuteras studiens slutsatser samt författarens egna tolkningar och spekulationer. Ett antal rekommendationer och förslag på förbättringar kommer dessutom att ges till uppdragsgivaren, Viskastrandsgymnasiets medieprogram, samt förslag på fortsatt forskning. En diskussion och reflektion angående studiens metod, med dess fördelar och nackdelar, kommer även att föras och slutligen diskuteras om studiens syfte uppnåtts.

Slutsatser

De resultat denna studie visat på har i mångt och mycket stämt överrens med den forskning som sedan tidigare finns på området, bl.a. gällande uppväxthet, men också gällande elevers uppfattningar om medieprogrammet som utbildning. Som jag tidigare nämnt är jag också en gammal elev från Viskastrandsgymnasiet och har själva upplevt de saker jag i denna studie frågar eleverna om. Dock hade jag inte, innan denna studie, satt mig in så detaljerat i vad som faktiskt sagt och diskuterats om utbildningen.

Grundläggande för studien är det faktum att alla utom en av de 30 eleverna valde medieprogrammet av intresse för en eller flera av utbildningarna på programmet. Ett flertal av eleverna var dock rörande överrens om att utbildningen inte gav dem de grundläggande kunskaper de ansåg sig behöva, dels för att kunna arbeta med medier, men också för att kunna studera vidare på eftergymnasial nivå. En stor andel av eleverna ansåg också att utbildningen var för fri, lös och slapp, medan många också påpekade att det krävdes för mycket av eleverna. Vilken av dessa uppfattningar som är den rätta är omöjligt att svara på, då det är personliga upplevelser och åsikter. Elevernas åsikter om vad utbildningen hade att erbjuda, bl.a. i form av lektionsupplägg, utrustning, lärare och skolan som sådan gick dock isär. Att finna mönster i deras åsikter var svårt, då flera av eleverna tyckte olika, men dock kunde vissa mönster bland de 30 elevernas åsikter skönjas. Det visade sig att de elever som var mest onöjda, utan att därför vara missnöjda, var texteleverna. Dessa elever var överlag högrepresterande (sett till deras betyg) och flera av dem menade att utbildningen var slapp och att flera av deras klasskamrater var omotiverade och störde undervisningen. Eleverna i fotoklassen ansåg, trots att de bara hade en digital kamera, att inriktningens utrustning var något av det bästa på skolan. Kanske vägde det stora mörkerrummet, flera kopieringsrum och bra analoga kameror upp bristen av "modern" teknik.

Efter avslutade studier valde majoriteten av eleverna att studera vidare, dels för att läsa upp betyg för att få behörighet, men också för att börja studera program eller enskilda kurser på högskolor och universitet. Endast ett fåtal av eleverna valde att studera media på eftergymnasial nivå, men deras utbildningar resulterade i arbeten inom branschen. Endast en person fick ett yrke inom branschen utan vidareutbildning, men då som tryckare, vilken är den linje på medieprogrammet i dag som ger fler elever arbete direkt

efter avslutad gymnasieutbildning. Av de elever som studerade vidare var det en minoritet som ansåg sig ha nytta av sin utbildning på medieprogrammet, men av de elever som studerade media var det en majoritet. Detta innebär att de elever som gick vidare på ytterligare en medieutbildning, fast på gymnasial nivå, hade fått kunskaper under gymnasietiden de nu kunde använda. Detta är ett stycke dit jag själv kan referera, då jag anser mig själv ha haft stor användning av min gymnasieutbildning i min vidareutbildning bl.a. inom kursen medie- och kommunikationsvetenskap. Jag håller även med om de åsikter som förts fram gällande att medieprogrammet ger med bredd än djup. Kanske är det svårt för en utbildning att ge djup på en linje där målyrket i mångt och mycket är relativt praktiskt. För att nå djup i utbildningen krävs troligen mer riktig arbetslivserfarenhet, vilket kan vara svårt för skolan att förse eleverna med, speciellt då kritik mot skolans möjligheter att anordna APU åt eleverna.

Antalet elever i arbetslivet visade sig vara positivt då alla utom en hade en sysselsättning; antingen inom branschen, inom annat område eller som studenter. De elever som arbetade inom annat område såg sig inte ha särskilt stor nytta av sin gymnasieutbildning, medan de elever som arbetade inom branschen tvärtom ansåg sig ha det, vilket borde vara en logisk slutsats att dra då utbildningen bör ha gett eleverna en kunskap att bruka i arbetslivet.

Anledningen till att denna studie visar ett positivare, d.v.s. en större andel, resultat för kvinnorna beror till stor del på att det är fler kvinnor än män som medverkar i denna studie, men det kan också ha kopplingar till att medieprogrammet är ett program som lockar fler flickor än pojkar. Ett annat intressant resultat är det gällande elevers klassbakgrund, då det, i denna studie, visat sig stämma mycket väl överrens med de studier och den forskning som finns sedan tidigare på området. Elever från högstatushem såsom högre tjänstemannahem och företagarhus både valde att studera vidare mer och arbetade oftare inom branschen; ett resultat som stämmer överrens med den fakta som säger att barn uppväxta i dessa hem oftare studerar vidare vilket i sin tur oftare ger arbete. Varför det är så, att barn från högstatushem oftare fortsätter att studera vidare och fortsätta in i högstatushem, kan jag inte ge något korrekt svar på, men kanske kan det hela ha ett samband med högre krav från föräldrarna på att barnen ska uppnå samma utbildningsnivå som dem själva. För föräldrar, vars barn vuxit upp i deras arbetarhus, är det istället mer viktigt för föräldrarna att barnen skaffar sig ett arbete och en inkomst direkt efter avslutad gymnasieutbildning. Detta är dock endast tankar och funderingar från författaren själv; tankar som inte har någon som helst teoretisk anknytning.

Gällande de tre eleverna med utlandsfödda föräldrar gav studien ingen teoretiskt överrensstämmande bild då perspektiven krockade en aning eftersom eleverna dessutom kom från högstatushem, något som var den teoretiska motsatsen. Det faktum att eleverna hade utlandsfödda föräldrar "skulle", enligt teorierna, resultera i ett sämre

resultat, både gällande studier och arbetsliv, men det faktum att de kom från högstatushem "skulle", även här enligt teorierna, resultera i en högre utbildningsgrad och ett mer lyckat arbetsliv. I denna studien verkade elevernas klassbakgrund vara en mer avgörande faktor för eleverna, då de efter gymnasiet både valde att studera vidare och dessutom arbetade inom branschen. Kanske har detta ett samband med de resultat Jonsson och Örn (2006) kommit fram till då de säger att barn till utlandsfödda föräldrar i allt större grad gör medvetna gymnasieval.

Eleverna visade sig också ha flyttat sedan studenten på Viskastrandsgymnasiet år 2003. Majoriteten av eleverna bodde visserligen kvar i Borås, men ett antal av dem hade också flyttat där majoriteten flyttat till större städer. Det visade sig även att flera av eleverna som arbetade inom branschen hade flyttat från Borås, något som kanske kan kopplas till det faktum att man får flytta till de platser där det finns jobb, speciellt om de jobb man efterfrågar inte är "vanliga" eller många. De elever som bodde kvar i Borås och arbetade inom branschen arbetade på tryckerier, medan eleverna som arbetade i andra, oftast större, städer hade yrken såsom journalister, reklamare, filmare, grafiska designers och kommunikatörer.

Det visade sig också att elevernas betyg spelade in på huruvida de arbetade inom branschen eller ej, då de med bättre betyg (20 eller fler VG eller MVG) oftare arbetade inom branschen jämfört med de som hade sämre betyg. Detta kan tyda på att slit lönar sig då bättre betyg oftare ger ett arbete inom elevernas och utbildningens målyrke. Bättre betyg ger också större möjlighet till inträde på högre utbildningar, vilket också ökar chanserna till arbete.

Slutligen kommer mina rekommendationer till Viskastrandsgymnasiets medieprogram. Jag rekommenderar skolan att i framtiden överväga en förändring av upplägget på utbildningens lektioner. Då jag av erfarenhet vet att skolan uppdaterat sin tekniska utrustning sedan år 2003 rekommenderar jag skolan att göra en översikt på sin utrustning för att framtiden undvika alltför omoderna programvaror. Jag vill även uppmuntra skolan att fortsätta prioritera sammanhållningen bland eleverna och på skolan samt hålla samma goda nivå på den teoretiska mediekunskap de undervisar eleverna i.

Då medieprogrammet år 2011 eventuellt ska integreras i samhällsprogrammet, teknikprogrammet och estetprogrammet vore det intressant att genomföra samma studie ännu en gång för att sedan jämföra resultaten och få svar på om eleverna blivit mer nöjda med utbildning samt om färre ser den som otillräcklig och istället benämner utbildningen som bred och tillräcklig för vidare studier. Vidare studier skulle på så vis kunna ge svar på om en integrering gynnat programmet och gett fler elever arbete inom mediebranschen.

Metodreflektion

Studiens val av metod visade sig få konsekvenser som starkt påverkade studiens resultat, men jag ställer mig tveksam till om studien ändå hade kunnat ge ett bättre resultat med en annan metod. Den metod jag valde att använda mig av ansåg jag, och anser fortfarande vara, den bästa metoden. Anledningen till att jag inte kunde nå så många elever jag hade planerat berodde på det faktum att flertalet elever helt enkelt inte registrerat sina nummer. Hade jag istället skickat ut brev till eleverna hade troligtvis fler av dem nåtts av mitt brev (då en korrekt adress hade kunnat fås av skatteverket) men jag tror att det stora flertalet av eleverna då valt att inte svara på enkäten.

Då jag använde mig av telefon var det svårt för dem jag nådde att avvisa mig och när jag förklarat mitt ärende var det, så när som på en person, ingen som inte ville vara med. Jag tror också att jag, med telefonenkäter, nådde spridda skurar av eleverna. Om eleverna mötts av en pappersenkät hade valet för dem varit mycket enklare gällande om de skulle vilja medverka eller ej. De elever som då inte ville berätta att de inte arbetade inom branschen, och därmed "inte lyckats" hade haft det mycket enklare än avstå. Risken hade då blivit att en majoritet av de inkomna svaren kom från "lyckade" elever som gärna berättade om sitt medieyrke, medan många elever utanför mediebranschen valde att avstå. Genom telefonenkäterna nådde jag slumpmässigt ett visst antal elever, vilket får ses som en styrka i studien.

Dock är det ett tydligt faktum att studien lider mycket illa av att bortfallet är så väldigt stort. Genomgående har jag påpekat att resultaten inte på något vis är generaliserbara, utan endast kan representera de 30 elever som medverkar i studien. Detta var inte vad jag planerat, men i efterhand anser jag att studien, jag själv och mina förväntningar anpassats till den verklighet studien genomförts i.

Har syftet uppnåtts?

Syftet med denna studie är att kartlägga vad Viskastrandsgymnasiets medieprogramms avgångselever från år 2003 arbetar med idag, för att se om deras arbetssituationer ser olika ut beroende på genus, etnicitet, klass och utbildningsgrad.

Utifrån de 30 elever som medverkar i studien anser jag anser mig ha fått en bra bild av hur elevernas arbetssituation ser olika ut beroende på faktorer såsom genus, etnicitet, klass och utbildningsgrad. Jag kan inte på något vis säga att jag kan uttala mig om gruppen "Viskastrandsgymnasiets medieprogramms avgångselever från år 2003", men däremot de medverkande 30 av dem. Jag kan även se att alla de uppställda frågeställningarna givits svar som pekar på mönster åt ett eller annat perspektiv (vilka återigen endast kan representeras av de 30 medverkande) som jag sedan kan spekulera kring och dra slutsatser om då dessa mönster uppenbarligen existerar och sammanfattningsvis ställer jag mig frågan om studiens syfte har uppnåtts och jag finner att svaret är ja så när som det gäller de 30 medverkande eleverna.

Referenser

Litteratur

Arfwedson, Gerd B. *Undervisningens teorier och praktiker*. (1998). Stockholm: HLS Förlag.

Björklund, Maria och Ulf, Paulsson. *Seminarieboken – att skriva, presentera och opponera*. (2010). Polen: Studentlitteratur.

Borevi, Karin och Strömblad, Per. *Kunskap för integration – om makt i skola och utbildning i mångfaldens Sverige*. (2004). Stockholm: Statens offentliga utredning.

Esiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik och Wängnerud, Lena. *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (2009). Vällingby: Norstedts Juridik.

Gannerud, Eva. *Lärares liv och arbete i ett genusperspektiv*. (2001). Falköping: Liber.

Gruber, Sabine. *När skolan gör skillnad – skola, etnicitet och institutionell praktik*. (2008). Spanien, Navarra: Liber.

Peterson, Abby och Hjelm, Mikael. *Etnicitet – perspektiv på samhället*. (2007). Malmö: Gleerups utbildning.

Wahl, Anna, Holgersson, Charlotte, Höök, Pia, Linghag, Sophie. *Det ordnar sig – teorier om organisation och kön*. (2008). Polen: Studentlitteratur.

Trost, Jan. *Enkätboken*. (2007). Polen: Studentlitteratur.

Jakobsson, Ann-Karin. *Motivation och inläring ur genusperspektiv – en studie av gymnasieelever på teoretiska linjer/program*. (2000). Göteborg: Göteborgs Universitet.

Börjesson, Mikael. *Gymnasieskolans sociala strukturer och sociala gruppers utbildningsstrategier – tendenser på nationell nivå 1997-2001*. (2004). Uppsala: Uppsala Universitet.

Uppsatser

Jonsson, Jennifer och Örn, Rose-Marie. *Varför väljer elever medieprogrammet – en enkätundersökning om vilka faktorer som påverkar gymnasievalet*. (2006). Göteborgs Universitet.

Hedin, Maria. *Det ska vara lika för alla, så att säga... En intervjustudie av lärarstuderandes uppfattningar om genus och jämställdhet*. (2004). Högskolan i Kalmar.

Carlsson, Lasse och Jageby, Dan. (1999). *Medieprogrammet – succé eller fiasko? En studie över de 114 första mediestudenterna från Borås*. Göteborgs Universitet.

Rapporter

Fem gymnasieprogram under omvandlingstryck - Utvärdering av gymnasieprogram 1997. (1997). Skolverket, huvudrapport nr. 149.

"En ny gymnasieskola". (2010). Skolverket.

Elektroniska källor

Skolverket

Gymnasieutbildning

<<http://www.skolverket.se/sb/d/2771>>

(hämtad 2010-04-28)

Medieprogrammet

<<http://www.skolverket.se/sb/d/2433/a/3474>>

(hämtad 2010-04-28)

Programmål för medieprogrammet

<<http://www.skolverket.se/sb/d/604/a/7751>>

(hämtad 2010-04-28).

Kommentarer till programmål

<<http://www.skolverket.se/sb/d/604/a/7680>>

(hämtad 2010-04-28).

Nationalencyklopedin

Sökord: OECD

<<http://www.ne.se>>

(2010-05-22)

Föreläsningar

Andersson, Ulrika

Medie- och kommunikationsvetenskap, JMG, Göteborgs Universitet

2010-02-23

Muntlig information

Ellinge, Jennifer

Samordnare, Viskastrandsgymnasiet

Carlsson, Birgit

Expeditionsassistent, Viskastrandsgymnasiet

Bilagor

Enkät

Nedan följer den enkät jag använt i min studie.

1. Varför valde du medieprogrammet?

- ☐ Intresse för en eller flera utbildningar på programmet
- ☐ Kom in på andra- eller tredjeval
- ☐ Tyckte om skolan
- ☐ Påverkades av kompisar
- ☐ Påverkades av familjen
- ☐ Annat: _____

2. Är du nöjd med din utbildning på medieprogrammet?

- ☐ Mycket nöjd
- ☐ Ganska nöjd
- ☐ Varken nöjd eller missnöjd
- ☐ Inte särskilt nöjd
- ☐ Inte alls nöjd

3. Vilket var det bästa på skolan och med utbildning?

- ☐ Lektionsuppläggen
- ☐ Lärarna
- ☐ Utrustningen
- ☐ Skolan som sådan
- ☐ Annat: _____

4. Vilket var det sämsta på skolan och med utbildningen?

- ☐ Lektionsuppläggen
- ☐ Lärarna
- ☐ Utrustningen

☐ Skolan som sådan

☐ Annat: _____

5. Vad arbetar du med idag?

☐ Arbetar inom område för min utbildning

☐ Vad: _____

☐ Arbetar inom annat område

☐ Vad: _____

☐ Studerar

☐ Arbetslös

6. Har du studerat vidare efter gymnasiet?

☐ Ja

☐ Nej (gå vidare till fråga 9)

7. Om ja, vilken skolutbildning, utöver gymnasial, har du?

☐ Eftergymnasial utbildning, ej högskola/universitet

☐ Studier vid högskola/universitet

☐ Examen från högskola/universitet

☐ Examen från forskarutbildning

8. Vilken inriktning har din utbildning?

☐ Ekonomi/handel/administration

☐ Estetisk/design/hantverk/konst

☐ Hotell/restaurang/service

☐ Skönhetsvård

☐ Hälso-/sjukvård

☐ Humaniora/kultur

☐ Jordbruk/skogsbruk/miljövård

☐ Teknik/byggteknik/industri/transport

- ☐ Media/journalistik/reklam
- ☐ Naturvetenskap/matematik/data
- ☐ Pedagogik
- ☐ Samhällsvetenskap/juridik
- ☐ Socialt arbete/omsorg/psykologi
- ☐ Annan:

9. Anser du att du har haft användning för din utbildning på medieprogrammet?

- ☐ Ja, i mitt arbete
- ☐ Ja, i min utbildning
- ☐ Ja, som intresse
- ☐ Nej
- ☐ Annat: _____

10. Har du något fortsatt intresse med anknytning till media?

- ☐ Ja   ☐ Vad: _____
- ☐ Nej

11. Var någonstans har du, respektive din mor och din far, huvudsakligen vuxit upp?

Du:

- ☐ I Sverige
- ☐ Annat land i Norden
- ☐ Annat land i Europa
- ☐ Land utanför Europa

Din mor:

- ☐ I Sverige
- ☐ Annat land i Norden
- ☐ Annat land i Europa
- ☐ Land utanför Europa

Din far:

- ☐ I Sverige
- ☐ Annat land i Norden
- ☐ Annat land i Europa
- ☐ Land utanför Europa

12. Om du skulle beskriva ditt nuvarande hem respektive det hem du växte upp i, vilket av följande alternativ stämmer då bäst?

Uppväxthem:

☐ Arbetarhem

☐ Jordbrukarhem

☐ Tjänstemannahem

☐ Högre tjänstemannahem

☐ Företagarhem

Nuvarande hem:

☐ Arbetarhem

☐ Jordbrukarhem

☐ Tjänstemannahem

☐ Högre tjänstemannahem

☐ Företagarhem

13. I vilken typ av område bor du?

☐ Storstad: centralt

☐ Storstad: ytterområde

☐ Stad eller större tätort: centralt

☐ Stad eller större tätort: ytterområde

☐ Mindre tätort

☐ Ren landsbygd

Stad: _____

14. Övriga anteckningar:
